

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΡΑΚΤΙΚΑ «ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ»
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
«ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ»
ΣΥΝΟΔΟΣ ΚΖ΄
2022-2023

Αθήνα, σήμερα στις 7 Σεπτεμβρίου 2023, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10.07΄, συνήλθε στην Αίθουσα των συνεδριάσεων του Βουλευτηρίου η «Βουλή των Εφήβων» για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Προέδρου της Βουλής των Ελλήνων κ. **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΑΣΟΥΛΑ**.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Νέες και νέοι Έφηβοι Βουλευτές, αρχίζει η συνεδρίαση της ολομέλειας της ΚΖ΄ Συνόδου της «Βουλής των Εφήβων», της πρώτης Συνόδου της «Βουλής των Εφήβων» που πραγματοποιείται μετά από τρία χρόνια, ζωντανά, λόγω των ιδιαίτερων υγειονομικών συνθηκών, εδώ, στην πρωτεύουσα της χώρας, στην Αθήνα. Σας καλωσορίζουμε με ιδιαίτερη χαρά.

Στη σημερινή συνεδρίαση παρευρίσκεται ο Υπουργός Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, κ. Κυριάκος Πιερρακάκης, τον οποίον και καλωσορίζουμε.

(Χειροκροτήματα)

Παρευρίσκεται η πρώην Πρωθυπουργός και πρώην Πρόεδρος του Αρείου Πάγου, κ. Θάνου - Χριστοφίλου Βασιλική.

(Χειροκροτήματα)

Επίσης, παρευρίσκονται ο Γενικός Γραμματέας της Βουλής των Ελλήνων, κ. Γιώργος Μυλωνάκης και ο Ειδικός Γραμματέας, κ. Βασίλειος Μπαγιώκος. Παρευρίσκεται η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Κοινοβουλευτικού Έργου, κ. Αντιγόνη Περιφάνου, και η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης του Νομοθετικού Έργου, κ. Δήμητρα Στάθη.

(Χειροκροτήματα)

Παρίστανται εκ μέρους της Εκτελεστικής Επιτροπής του Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία ο Γενικός Γραμματέας του Ιδρύματος, Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Ευάνθης Χατζηβασιλείου, η Αναπληρώτρια Προϊσταμένη της Διεύθυνσης της Βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων κ. Συναρέλλη, η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Υπηρεσιών του Ιδρύματος κ. Ενεπεκίδου, ο έφορος Συλλογής Έργων Τέχνης της Βουλής κ. Κουτσογιάννης, η πρώην Πρύτανης του Παντείου Πανεπιστημίου κ. Κριάρη.

Εκ μέρους της Επιστημονικής Επιτροπής του Ιδρύματος, όχι παρίσταται, παρακάθεται –αυτό είναι το σωστό, μεταξύ μας, γιατί αν λέγαμε παρίσταται σημαίνει όρθιος- ο Πρόεδρος κ. Κωνσταντίνος Υφαντής και ο Επίκουρος Καθηγητής Νεώτερης

και Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, κ. Νίκος Αναστασόπουλος.

Επίσης παρευρίσκεται η Επιτροπή της «Βουλής των Εφήβων», οι κυρίες και κύριοι Αθηνά Βορρίση, Αμαλία Αδαμοπούλου, Ακριβή Γεωργούση, Ελένη Γκίκα, Σωτηρία Γρηγοροπούλου, Ιωάννα Δεκατρή, Αικατερίνη Κατσιάνου, Λάμπρος Πόλκας, Αναστασία Γεωργία Ρετσίνη.

Ήθελα να κάνω ιδιαίτερη αναφορά και να ευχαριστήσω για την παρουσία του τον Επίσκοπο Ανδρούσης κ. Κωνστάντιο, ο οποίος εκπροσωπεί τον Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμο.

(Χειροκροτήματα)

Ο θεοφιλέστατος κ. Κωνστάντιος είναι βοηθός Επίσκοπος της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών.

Επίσης είναι μαζί μας ο κ. Δημήτρης Νατσιός, εκπαιδευτικός, Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας Δημοκρατικό Πατριωτικό Κίνημα – ΝΙΚΗ.

(Χειροκροτήματα)

Και είναι μαζί μας και ο Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. Λαμπρούλης, Βουλευτής της Λάρισας.

(Χειροκροτήματα)

Επίσης εκπροσωπεί την Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΣΥΡΙΖΑ, όπως βλέπω, ο συνάδελφος Βουλευτής κ. Γιώργος Καραμέρος.

(Χειροκροτήματα)

Και είναι μαζί μας και ο κ. Μπιμπίλας, Βουλευτής του Κόμματος Πλεύση Ελευθερίας.

(Χειροκροτήματα)

Στην πορεία θα αναφερθούν και άλλοι παράγοντες του κοινοβουλευτικού βίου, οι οποίοι τυχόν θα προσέλθουν.

Επιτρέψτε μου, πριν δώσω τον λόγο για μια σύντομη παρέμβαση στον Υπουργό Παιδείας, να αναφέρω ότι όλη αυτή η προεργασία της «Βουλής των Εφήβων» γίνεται χάρη σε απόφαση του Προέδρου της Βουλής Απόστολου Κακλαμάνη από το 1995 – 1996, γι' αυτό είμαστε τώρα στην ΚΖ' Σύνοδο. Από το 1995 - 1996 ξεκίνησε αυτός ο θεσμός. Στην αρχή μάς βοηθούσε πάρα πολύ ο αείμνηστος λογοτέχνης Αντώνης Σαμαράκης.

Η συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας είναι αγαστή, διαρκής και παραγωγική, γι' αυτό τον λόγο σήμερα, αμέσως μετά από τη σύντομη δική μου παρέμβαση, θα σας μιλήσει και ο Υπουργός Παιδείας.

Εγώ σας καλωσορίζω και σας συγχαίρω για τις εργασίες που κάνατε ίσαμε τώρα και τις οποίες θα παρουσιάσετε στην Ολομέλεια αμέσως μετά τις δικές μας παρεμβάσεις.

Το θέμα της «Βουλής των Εφήβων» διαχρονικά είναι τελικά η εξοικείωση με τη συμμετοχή στα κοινά. Το φετινό θέμα είναι «Η καταπολέμηση της βίας». Είναι η

απάντηση της πολιτισμένης κοινωνίας, η απάντηση των νέων, η απάντηση της εκπαίδευσης στα φαινόμενα της βίας, τα οποία έχουν πολλαπλασιαστεί και τα οποία ως ένα αποκρουστικό πολύπτυχο χτυπάνε δεξιά κι αριστερά στα σχολεία, στα σπίτια, στην κοινωνία, στους δρόμους, στον αθλητισμό, στις σχέσεις των φύλων.

Και ήθελα να συγχαρώ και να ευχαριστήσω τα παιδιά, τους Έφηβους Βουλευτές, οι οποίοι προετοίμασαν τις εισηγήσεις τις οποίες θα ακούσουμε αμέσως μετά.

Η πιο συγκλονιστική παρουσίαση της βίας και της σχέσης της με την κακή πλευρά της ανθρώπινης φύσης έχει γίνει πριν χιλιάδες χρόνια από τον Θουκυδίδη. Ο Θουκυδίδης, περιγράφοντας τις φάσεις του Πελοποννησιακού Πολέμου, περιγράφει στον Εμφύλιο Πόλεμο της Κέρκυρας, το 427 π.Χ., τις συνέπειες της αποχαλίνωσης των ανθρώπινων ενστίκτων και της στροφής αυτών των ενστίκτων προς την επικράτηση της βίας.

Αυτή η περιγραφή θεωρείται από την παγκόσμια φιλολογική γραμματεία ως η πιο ψυχολογημένη, η πιο ακριβής, η πιο συγκλονιστική περιγραφή του ανθρώπου ο οποίος αποκτηνώνεται, ο οποίος στρέφεται στη βία για να επιτύχει τους στόχους του, όπως κακώς τους έχει προτεραιοποιήσει.

Σήμερα, η χώρα πλήττεται από τη βία των φυσικών φαινομένων, από την κλιματική κατάρρευση. Πλήττεται, όμως και από φαινόμενα βίας που τα είδαμε και ανατριχιάσαμε, γιατί βία και δολοφονία ήταν η συμπεριφορά απέναντι σε έναν νέο

άνθρωπο στον οποίον όχι απλώς δεν επιτράπη να επιβιβαστεί σε πλοίο, αλλά απωθήθηκε δολοφονικά από ανθρώπους φαινομενικά της διπλανής, τελικά, πόρτας, οι οποίοι κατέφυγαν σε αυτή την αποκρουστική συμπεριφορά, η οποία είχε αυτό το ανείπωτο αποτέλεσμα.

Περικυκλωμένοι, λοιπόν, από τη βία, αποφασίσαμε να αντιδράσουμε. Και εσείς, η επόμενη γενιά που θα αναλάβει τα ηνία της χώρας, σήμερα είμαι βέβαιος ότι θα μας δώσετε τη δική σας οπτική στην αντίδραση σε αυτή την περιρρέουσα αποχαλινωμένη βία.

Ας κάνουμε τώρα μια μικρή αναδρομή στο παρελθόν, σύντομη, που νομίζω ότι θα είναι χρήσιμη και βεβαίως, οφείλω να παραδεχθώ ότι ο Θουκυδίδης είναι πολύ πιο κατασταλαγμένος και πολύ πιο ενδιαφέρων από εμένα. Γι' αυτό θα σας προτρέψω να δώσετε όση προσοχή διαθέτετε. Η μετάφραση στο κείμενο αυτό του Θουκυδίδη που πραγματεύεται τη βία έγινε από έναν σημαντικότερο πολιτικό, από τον Ελευθέριο Βενιζέλο, ο οποίος Ελευθέριος Βενιζέλος, αφού διπλασίασε την Ελλάδα και έχασε τις εκλογές αμέσως μετά, απεσύρθη στη Γαλλία και εκεί άρχισε, δουλεύοντας από τις επτά το πρωί έως τη μία το μεσημέρι κάθε μέρα, να μεταφράζει τον Θουκυδίδη.

Ας δούμε, λοιπόν, από τη μετάφραση του Ελευθερίου Βενιζέλου ένα κομμάτι περιγραφής αυτού του αποτρόπαιου φαινομένου. Είμαι βέβαιος ότι το ξέρετε από τα μαθήματα της ιστορίας. Ο Πελοποννησιακός Πόλεμος είχε και μια διάσταση εκτός της Σπάρτης και της Αθήνας. Οι πόλεις οι οποίες ήταν σύμμαχοι με την Αθήνα είχαν

συνήθως δημοκρατικό καθεστώς, οι πόλεις που είχαν συμμαχία με τη Σπάρτη είχαν αριστοκρατικό καθεστώς και όταν αυτές οι πόλεις απειλούντο από έναν από τους δύο εμπόλεμους, έτρεχε ο άλλος να προστατεύσει τον σύμμαχό του. Είχαμε, δηλαδή, και μικρογραφίες πελοποννησιακών πολέμων σε διάφορες πόλεις της Ελλάδος.

Και στην Κέρκυρα είχαμε ακριβώς μια μικρογραφία του Πελοποννησιακού Πολέμου, με έναν φρικτό τσακωμό ανάμεσα στους δημοκρατικούς και τους αριστοκρατικούς της Κέρκυρας. Λέει ο Βενιζέλος: «Ολόκληρη την εβδομάδα, κατά την οποία ο Ευρυμέδων με τα εξήντα πλοία του παρέμεινε εκεί» -ο Ευρυμέδων ήταν Αθηναίος στρατηγός που πήγε να υποστηρίξει τους δημοκρατικούς στην Κέρκυρα- «οι Κερκυραίοι εξηκολούθουν να φονεύουν όσους από τους συμπολίτες τους εθεώρουν εχθρούς των και μολονότι ισχυρίζοντο ότι καταδιώκουν μόνο εκείνους που ήθελαν να καταλύσουν το δημοκρατικό πολίτευμα, πράγματι όμως μερικοί εφονεύθησαν προς ικανοποίηση προσωπικών παθών και άλλοι, οι οποίοι είχαν δανείσει χρήματα, εφονεύθησαν από τους οφειλέτες τους. Ημπορούσε κανείς να ίδη τον θάνατο υπό όλες τις μορφές. Καμία από τις φρικαλεότητες που είναι συνήθεις σε αυτές τις περιστάσεις δεν έλειπε και χειρότερα ακόμη έλαβαν χώρα. Διότι πατέρες εφόνευαν τα τέκνα και ικέται απεσπώντο από τους ναούς και εφονεύοντο. Οι ικέται έπρεπε να μπουν στους ναούς για να έχουν άσυλο, αλλά ούτε εσέβοντο. Μερικοί, μάλιστα, απέθαναν εντός του ναού του Διονύσου, του οποίου αι θύραι απεφράχθησαν.

Εἰς τέτοιες υπερβολές ωμότητος ἐφθασεν ὁ ἐμφύλιος σπαραγμός, ὁ ὁποῖος ἐθεωρήθη ἀκόμη ωμότερος τῆς πραγματικότητος. Διότι βραδύτερον τουλάχιστον, ὅλος σχεδόν ὁ ἐλληνικὸς κόσμος συνεταράχθη, καθόσον ὁ ἀνταγωνισμὸς τῶν ἀρχηγῶν τῶν δημοκρατικῶν καὶ τῶν ὀλιγαρχικῶν εἰς τὶς διάφορες πόλεις ἀποτέλεσμα εἶχε ὁ μὲν πρῶτοι νὰ ἐπικαλοῦνται τὴ βοήθεια τῶν Ἀθηναίων, ὁ δὲ δεῦτεροι τῶν Λακεδαιμονίων.

Τώρα ὅμως πού καὶ οἱ δύο αὐτὲς πόλεις εὐρίσκοντο εἰς πόλεμον καὶ οἱ δημοκρατικοὶ καὶ οἱ ὀλιγαρχικοὶ τῶν ἄλλων πόλεων ἐπεδίωκαν βίαιες πολιτικὲς μεταβολές, ἐβρίσκαν εὐκόλως τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐξασφαλίσουν συγχρόνως τὴ βοήθεια τῶν συμμάχων. Ἐνεκα τῶ ὄντι ἐμφυλίων σπαραγμῶν, ἐνέσκηψαν εἰς τὶς πόλεις πολλοὶ καὶ μεγάλοι συμφοραί, οἱ ὁποῖες παρουσιάζονται καὶ θὰ εξακολουθήσουν νὰ παρουσιάζονται πάντοτε» -προσέξτε αὐτὴ τὴ φράση τώρα- «εφόσον ἡ ἀνθρώπινη φύσις μένει ἴδια».

Στα ἀρχαῖα ἐλληνικά αὐτὴ ἡ συγκλονιστικὴ φράση τοῦ Θουκυδίδου εἶναι: «Ἐως ἂν ἡ αὐτὴ φύσις ἀνθρώπων ἦ». Ὁ Θουκυδίδης λέει ὅτι ἡ βία θὰ ἐπικρατεῖ ὅσο ἡ ἀνθρώπινη φύσις παραμένει ἴδια.

Εἶναι τεράστιο στοίχημα νὰ καταπολεμήσουμε τὴ βία καὶ μόνο ὁ πολιτισμὸς τὴν καταπολεμά. Γι' αὐτὸ καὶ ἀξίζει πού τὸ θέμα σας ἦταν σήμερον ἡ καταπολέμησις αὐτοῦ τοῦ φρικτοῦ φαινομένου.

Συνεχίζω: «Επροτίμων πολύ περισσότερο να αντεκδικηθούν διά κακόν το οποίον έπαθαν παρά να προλάβουν το κακόν. Και στην κατάσταση αυτή του εμφύλιου σπαραγμού», λέει ο Θουκυδίδης, «άλλαξε και η έννοια των λέξεων».

Θυμηθείτε την προπαγάνδα σήμερα που αλλάζει τη σημασία των λέξεων. Προσέξτε πώς θα άλλαζαν τη σημασία των λέξεων για να δικαιολογήσουν τις φρικτές τους πράξεις. Λέει ο Θουκυδίδης: «Και κατήντησαν να μεταβάλουν αυθαιρέτως την καθιερωμένη σημασία των λέξεων. Τω όντι η παράλογος τόλμη εθεωρήθη ανδρεία, έτοιμη σε θυσία χάρη των πολιτικών ομοφρόνων, η προνοητική διστακτικότητα εθεωρήθη δειλία, η σωφροσύνη εθεωρήθη ανανδρία, η τυφλή παραφορά εκρίθη αρετή, ενώ η χάριν ασφαλείας περαιτέρω σκέψις εθεωρήθη υπεκφυγή και δειλία. Ο τα πάντα επικρίνων και τους πάντας κακολογών εθεωρείτο άξιος εμπιστοσύνης, ενώ ο μη καταγγέλλων τους πάντες εθεωρήθη ύποπτος. Ο στήνων επιτυχή παγίδα εθεωρείτο ευφυής, αλλά πολύ περισσότερον ικανός ο οσφραϊνόμενος αυτήν, ενώ εκείνος που φρόντιζε να μην ευρεθή στην ανάγκη να κάνει ούτε παγίδες ούτε να τις αντιμετωπίσει εθεωρείτο διαλυτής του κόμματος και πανικόβλητος. Με μια λέξη, ο προτρέχων άλλου εις τη διάπραξη κακού εκρίνετο άξιος επαίνου, ενώ και ο παρακινών άλλο εις διάπραξιν κακού, το οποίον εκείνος δεν είχε διανοηθεί. Και ο ίδιος, άλλωστε, ο συγγενικός δεσμός θεωρήθηκε λιγότερο στενός του δεσμού μεταξύ των πολιτικώς ομοφρόνων», μεταξύ αυτών που ήταν δηλαδή στο ίδιο κόμμα. Είχε υπονομευθεί ακόμη και η αξία του οικογενειακού δεσμού.

Αυτή είναι μια εκδοχή της συμπεριφοράς των ανθρώπων, όταν αποχαλινώνεται το πάθος και τυφλώνονται οι άνθρωποι και στρέφονται στη βία.

Και βεβαίως, ο Θουκυδίδης δικαιολογεί αυτή τη συμπεριφορά από το ότι βρισκόταν σε πόλεμο και ο πόλεμος αποχαλινώνει τα χαμηλότερα ένστικτα του ανθρώπου, ιδιαίτερα ο εμφύλιος πόλεμος.

Αυτή, όμως, η περιγραφή πρέπει να μας βάλει σε τεράστιες σκέψεις και πρέπει να καταλάβουμε αυτή την περίφημη φράση, ότι άλλαζαν τις έννοιες για να δικαιολογήσουν τις πράξεις τους.

Αυτοί που σήμερα κακοποιούν συμμαθητές τους ή μικρότερα παιδιά, γιατί συνήθως είναι άνανδροι, για να τους πάρουν το κινητό ή για να ανεβάσουν τη σκηνή που κακοποιούν τα παιδιά, θέλουν να πιστεύουν, μέσα στην απίστευτη πλάνη τους, ότι αυτό είναι ανδρισμός ή παλικαριά ή μαγκιά, ενώ είναι κατάπτωση, ενώ είναι εξευτελισμός του ανθρώπου, ενώ είναι κτηνωδία. Βλέπετε, λοιπόν, ότι ακόμη και δύο χιλιάδες χρόνια πριν, είχε επισημανθεί η αλλαγή της έννοιας των λέξεων, προκειμένου να δικαιολογήσει τερατώδεις πράξεις.

Και για να δείτε και την αξία μιας γλώσσας από την οποία έχουμε κακώς, κατά τη γνώμη μου, απομακρυνθεί, θα σας πω στα αρχαία ελληνικά -αλλά είμαι βέβαιος ότι θα την καταλάβετε- αυτή τη φράση: «Και την ειωθυίαν αξίωσιν των ονομάτων ες τα έργα αντήλλαξαν τη δικαιώσει», δηλαδή τη συνηθισμένη έννοια των λέξεων τη μετέβαλαν για να δικαιώσουν τα έργα τους. Και προσέξτε, παιδιά! Στα αρχαία ελληνικά

ο Θουκυδίδης αποκαλεί αξίωση την έννοια της λέξης, γιατί κάθε λέξη, όπως και κάθε άνθρωπος, έχει αξίωση να αποδίδεται σωστά. Η σωστή έννοια της λέξεως αξιώνει να τη σεβόμαστε.

Και όταν κάνεις μπούλινγκ, δεν κάνεις ούτε μαγκιά, ούτε παλικαριά. Κάνεις μια εξευτελιστική πράξη, η οποία είναι κατακριτέα και την οποία είμαι βέβαιος στην περιγραφή σας παρακάτω θα ερμηνεύσετε και θα προτείνετε τρόπους αντιμετώπισης. Ασχοληθήκαμε, λοιπόν, με ένα παλιό φαινόμενο, αλλά ασχοληθήκαμε με φρέσκα και καινούργια μυαλά, και σας συγχαίρω για αυτό. Και περιμένω με αδημονία, αμέσως μετά την παρέμβαση του Υπουργού Παιδείας -που είναι από τους νεότερους πολιτικούς- τις δικές σας απόψεις.

Σας έχω μοιράσει ένα βιβλίο, την «Αργώ» του Θεοτοκά. Ο Θεοτοκάς είναι ένας από τους σπουδαιότερους λογοτέχνες και στοχαστές της γενιάς του 1930. Αυτό το βιβλίο έχει πρωταγωνιστές μόνο νέους. Γράφτηκε, όταν ο Θεοτοκάς ήταν είκοσι επτά ετών, άρα νέος, και περιγράφει τον αναβρασμό που υπήρχε στην ελληνική κοινωνία και στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών την περίοδο του Μεσοπολέμου, την περίοδο δηλαδή μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και πριν τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, όπου η χώρα με πρωτοπόρους τους νέους, τους παππούδες σας, αναζητούσε μια νέα αποστολή, γιατί εξαιτίας της Μικρασιατικής Καταστροφής έπεσε η μεγάλη ιδέα και έπρεπε στη θέση της να χτίσουμε μια άλλη μεγάλη ιδέα. Άρα, αυτό το βιβλίο δείχνει μια κοινωνία η οποία αναζητεί τον δρόμο της,

μια νεολαία η οποία αναζητεί την πορεία της. Και είμαι βέβαιος ότι θα δείτε πολλές ομοιότητες με τη σημερινή εποχή. Παρακαλώ, αξίζει τον κόπο να το διαβάσετε.

Συμπληρώνω την κατάσταση των παρευρισκομένων. Είναι μαζί μας ο εμπνευστής της Βουλής των Εφήβων, πρώην Πρόεδρος της Βουλής, κ. Απόστολος Κακλαμάνης.

(Χειροκροτήματα)

Είναι μαζί μας ο κ. Βρεττάκος, νεοεκλεγείς Βουλευτής Πειραιώς της Νέας Δημοκρατίας, ο κ. Παύλος Χρηστίδης, νεοεκλεγείς Βουλευτής του ΠΑΣΟΚ εδώ, στη νότια περιοχή της Αθήνας, η κυρία Ασημακοπούλου, Βουλευτής της Ελληνικής Λύσης, η καθηγήτρια κυρία Λινού, Βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ, ο κ. Παναγιώτης Δουδωνής, νεοεκλεγείς Βουλευτής του ΠΑΣΟΚ και η κυρία Σπυριδάκη, ομοίως Βουλευτής του ΠΑΣΟΚ. Επίσης, είναι μαζί μας ο κ. Κωνσταντίνος Μαυριάς, πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου της Βουλής και καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου.

(Χειροκροτήματα)

Κύριε Υπουργέ Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, έχετε τον λόγο για μία σύντομη παρέμβαση, πριν δώσουμε τον λόγο στους Έφηβους Βουλευτές.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΗΣ (Υπουργός Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού): Σας ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Φίλες και φίλοι, αγαπητές μαθήτριες και αγαπητοί μαθητές, μέλη της Βουλής των Εφήβων, είναι μεγάλη η χαρά που βρίσκομαι ανάμεσά σας. Δεν είναι άλλωστε,

τολμώ να πω, και πάρα πολλά τα χρόνια τα οποία με χωρίζουν από την εποχή που θα μπορούσα να βρισκόμουν ανάμεσά σας, αν και έχουν την κακιά συνήθεια διαρκώς να αυξάνονται!

Το θέμα με το οποίο καταπιαστήκατε είναι το πώς μπορούμε να αφοπλίσουμε τη βία. Το ανέφερε ήδη και ο Πρόεδρος. Η έννοια της σύγκρουσης υπάρχει στη φύση, υπάρχει στην κοινωνία και υπάρχει μέσα και στον ίδιο τον άνθρωπο, που αντικρουόμενες δυνάμεις βρίσκονται διαρκώς σε κίνηση. Η βία υπάρχει ανάμεσα στις χώρες και στους πολιτισμούς και τη βλέπουμε να εκδηλώνεται στους πολέμους με καταστροφικά αποτελέσματα. Υπάρχει η φραστική βία στο σπίτι, στις σχέσεις, στις πολιτικές αντιπαραθέσεις, στις διεθνείς σχέσεις. Υπάρχει η συναισθηματική βία, ο εκφοβισμός, η πρόκληση δυστυχίας με λόγια και με πράξεις, και φυσικά υπάρχει και η φυσική βία, οι απειλές, ο προπηλακισμός, το ξύλο, η βία στους δρόμους, ενίοτε στα σχολεία, ενίοτε στον ενδοοικογενειακό περιβάλλον.

Οι μέρες που ζούμε, δυστυχώς, παραπέμπουν χαρακτηριστικά στο θέμα. Γιατί τι άλλο μπορεί να σημαίνει το να σπρώχνει κανείς έναν άνθρωπο στη θάλασσα από ένα πλοίο που βρίσκεται εν κινήσει και έπειτα να τον εγκαταλείπει! Ο θάνατος του Αντώνη Καρυώτη στο Λιμάνι του Πειραιά είναι μια γροθιά στο στομάχι για όλους μας και μας υπενθυμίζει το γιατί οφείλουμε σαν κοινωνία να κοιταχτούμε σκληρά στον καθρέφτη και να αντικρίσουμε τον εαυτό μας κατάματα. Μας υπενθυμίζει ότι κυρίως οφείλουμε, εκτός από το να κάνουμε το αυτονόητο χρέος μας στη μνήμη ενός νέου

ανθρώπου που χάθηκε άδικα, δηλαδή το να αποδώσουμε δικαιοσύνη, να εξετάσουμε το γιατί συνέβη αυτό. Το ίδιο πρέπει να γίνει και για τη δολοφονία του εικοσιεννιάχρονου Μιχάλη Κατσουρή. Το ίδιο πρέπει να γίνει και για τη δολοφονία του Άλκη Καμπανού. Το ίδιο πρέπει να γίνει όταν τα χρώματα δηλαδή μιας ποδοσφαιρικής ομάδας για κάποιους καθίστανται λόγος επαρκής για να χάσει ένας νέος άνθρωπος τη ζωή του.

Τι σημαίνουν όλα αυτά τα τραγικά γεγονότα για εμάς ως κοινωνία; Τι σημαίνουν για το σύστημα εκπαίδευσης και για το πώς αυτό οφείλει να αλλάξει, να βελτιωθεί; Συζητήσατε αυτές τις ημέρες εκτενώς για όλα αυτά και για όλο το φαινόμενο της βίας και τις πολλαπλές του πτυχές: από την έμφυλη βία, τη βία απέναντι στα παιδιά, απέναντι σε άλλο πρόσωπο με άλλο θρήσκευμα, με άλλο έθνος, με άλλες απόψεις, με άλλη ματιά, μέχρι την ψηφιακή βία, τις αναδυόμενες μορφές της, τον κυβερνοεκφοβισμό -που είχατε μια ενδιαφέρουσα ερώτηση- το μπούλινγκ.

Χωρίς περιστροφές, αυτά τα οποία πρέπει να κάνουμε είναι πολλά. Και χωρούν δεκάδες πρόσθετες παρεμβάσεις στην παιδεία, στον αθλητισμό, στις πολιτικές για την οικογένεια και την ισότητα, στην προστασία του πολίτη, στη δικαιοσύνη. Παρεμβάσεις που αφορούν από προγράμματα εθελοντισμού, εκμάθησης τρόπων αντιμετώπισης της βίας, ειδικά των νέων μορφών της, μέχρι αλλαγές στην κρατική λειτουργία και στις πολιτικές του κράτους για την πάταξη του φαινομένου. Παρεμβάσεις που –ειδικά θα πω για το Υπουργείο Παιδείας- οφείλουν να περιλαμβάνουν περισσότερο την

αναβάθμιση της πολιτικής παιδείας στα σχολεία, όσο και την εκπαίδευση στην αντιμετώπιση του κυβερνοεκφοβισμού, σύμφωνα με το πνεύμα των ερωτήσεων, αλλά και των εισηγήσεών σας.

Επειδή -το ανέφερε και ο Πρόεδρος- το διαχρονικό θέμα της Βουλής των Εφήβων αφορά τη συμμετοχή. Νομίζω ότι η λύση κρύβεται ακριβώς εκεί, πέρα από την παιδεία, στη συμμετοχή, δηλαδή σε μια κοινωνία θεσμών, σε μια χώρα με εύρωστο κοινωνικό κεφάλαιο που αφοπλίζει τη βία. Καθώς ζούμε σε κοινωνίες και όχι σε μοναχικότητες, υπάρχει η διάσταση της συμμετοχής, η οποία παίζει πάρα πολύ μεγάλο ρόλο και επιδρά στις αλλαγές οι οποίες γίνονται από τη μία εποχή στην άλλη. Αλλαγές, χρόνια πίσω, που φαινόταν αδιανόητες, λίγα χρόνια μετά τις έβλεπε κανείς ως αυτονόητες. Πριν τριακόσια χρόνια ή ακόμη και πριν διακόσια χρόνια, το δουλεμπόριο, για παράδειγμα, στην Αμερική ήταν κάτι το απολύτως αυτονόητο. Σήμερα αυτό είναι κάτι το αδιανόητο.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα θεμελιώθηκαν δεκαετία με τη δεκαετία, ειδικά μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο πέρασαν στο χαρτί, στις νομοθεσίες σε όλον τον κόσμο, παρήγαγαν νέες πραγματικότητες, νέο δίκαιο, νέα ποιότητα στην ατομική και συλλογική ζωή και μέχρι τότε ήταν αφηρημένες έννοιες, οι οποίες βρισκόντουσαν στη σφαίρα των συζητήσεων. Αυτό σημαίνει ότι οι αντιλήψεις εξελίσσονται. Δεν εξελίσσονται όμως αυτόματα, εξελίσσονται μέσω της συμμετοχής.

Ο κόσμος αλλάζει μέσα από τη συμμετοχή στις εξελίξεις του. Και αυτό, εάν θέλετε, είναι και το πνεύμα ενός ρητού -μιας και ανέφερα πριν το δουλεμπόριο- του Μάρτιν Λούθερ Κινγκ όπου έλεγε ότι το τόξο του ηθικού σύμπαντος είναι μακρύ, αλλά λυγίζει προς τη δικαιοσύνη. Εν τέλει τα πράγματα, δηλαδή, βελτιώνονται και αυτό πρέπει κανείς να μπορεί να το βλέπει ειδικά μέσα σε καιρούς ή σε ημέρες ή σε συγκυρίες που μπορεί να φαντάζουν, ενδεχομένως, έως και λίγο περισσότερο σκοτεινές.

Ένας μεγάλος Έλληνας φιλόσοφος, ο Κορνήλιος Καστοριάδης, που ζούσε στο Παρίσι τον 20ό αιώνα, έλεγε ότι οι αρχαίοι Έλληνες ήταν οι πρώτοι εκείνοι όπου μέσα από τη φαντασία, μέσα από τη δημοκρατία, μέσα από τη διαλεκτική, μέσα από τον στοχασμό θέσμιζαν την κοινωνία. Το έργο του «Η Φαντασιακή Θέσμιση της Κοινωνίας» περιέγραψε πως την κοινωνία τη θεσμίζει, την αλλάζει, τη χτίζει από την αρχή το ίδιο το άτομο, ο πολίτης, μέσα από τη συμμετοχή του στην πόλη δίπλα σε άλλους πολίτες.

Όλα αυτά σημαίνουν ότι έχουμε στα χέρια μας, έχετε στα χέρια σας, τεράστια ισχύ. Έχουμε στα χέρια μας την ισχύ να νικήσουμε κάθε λογής μορφές βίας, εξελίσσοντας την κοινωνία μέσα από τη συμμετοχή, αποφασίζοντας να προτάξουμε το δίκαιο απέναντι στο άδικο. Και η παρουσία σας εδώ, στον κορυφαίο θεσμό της δημοκρατίας, αυτό το μήνυμα ουσιαστικά έχει: Το μήνυμα της συμμετοχής, την ιδέα ότι μπορούμε να αναθεσміσουμε την πραγματικότητα στη χώρα μας, στο σπίτι μας, στη

δουλειά μας, στη γειτονιά μας, στην πόλη μας, να αναθεσμίσουμε ακόμα και τον ίδιο μας τον εαυτό και να βαδίσουμε μπροστά, για να πετύχουμε τις αλλαγές και τα ορόσημα που θέλουμε. Αυτή η μεγάλη δύναμη, αυτή η τεράστια ισχύς, είναι στα χέρια μας, είναι στα χέρια σας.

Πολλά μπράβο για τη συμμετοχή σας στη Βουλή των Εφήβων και καλή συνέχεια στις εργασίες.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Μόλις ήρθε και είναι μαζί μας και η Πρόεδρος του κόμματος Πλεύση Ελευθερίας, κ. Ζωή Κωνσταντοπούλου.

(Χειροκροτήματα)

Και με την είσοδο της κ. Κωνσταντοπούλου συμπίπτει και η έναρξη της ουσιαστικής συνεδρίασης, όπου έχετε εσείς τον λόγο.

Μπαίνουμε, λοιπόν, στην ειδική ημερήσια διάταξη που περιλαμβάνει συζήτηση επί του θέματος «Αφοπλίζοντας τη βία» των Ομάδων Εργασίας της «Βουλής των Εφήβων», που αποτελούνται από μαθητές και μαθήτριες λυκείων της Ελλάδας και ελληνικών σχολείων του Εξωτερικού, καθώς και ΕΠΑΣ του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού -έχει αλλάξει η ονομασία του, αλλά εγώ είμαι λίγο παρωχημένων αντιλήψεων και χρησιμοποιώ τις παλαιότερες ονομασίες- που μετείχαν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Βουλή των Εφήβων: Βήματα Δημοκρατίας-Κάνοντας πράξη τη συμμετοχή», ΚΖ΄ Σύνοδος (2022 2023).

Σύμφωνα με το πρόγραμμα, θα μιλήσουν οι ομιλητές και οι ομιλήτριες των έξι ομάδων εργασίας των προηγούμενων ημερών, στις οποίες αναλύσατε και συζητήσατε το θέμα και διάφορες πτυχές του «Αφοπλίζοντας τη βία». Κάθε ομιλητής και κάθε ομιλήτρια θα έχει χρόνο ομιλίας πέντε λεπτά, προκειμένου να παρουσιάσει τις σκέψεις της ομάδος του, στην οποία μετείχε.

Θα παρακαλέσω να τηρήσουμε τον χρόνο των πέντε λεπτών, σεβόμενοι το δικαίωμα που έχουν όλοι και όλες να μιλήσουν και να μπορέσουν να διατυπώσουν τις απόψεις τους, εξίσου.

Ξεκινάμε, λοιπόν, με τον κ. Αριστείδη Μπούτσικα, Έφηβο Βουλευτή Φθιώτιδας, ο οποίος είναι ομιλητής της Α΄ Ομάδας Εργασίας, η οποία είχε το θέμα: «Όταν το παιδί κακοποιείται...».

(Χειροκροτήματα)

Τον καλώ, λοιπόν, να έρθει στο Βήμα και να αναπτύξει το θέμα του.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΜΠΟΥΤΣΙΚΑΣ (Νομός Φθιώτιδας): Μπορώ να έχω τον λόγο;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Βεβαίως, τον έχετε για πέντε λεπτά.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΜΠΟΥΤΣΙΚΑΣ (Νομός Φθιώτιδας): Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε, αξιότιμε κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι, αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι, ονομάζομαι Μπούτσικας Αριστείδης και είμαι από την εκλογική περιφέρεια της Φθιώτιδας. Εκπροσωπώ την ομάδα που εργάστηκε στη θεματική με τίτλο «Όταν το παιδί κακοποιείται».

Στην ομάδα μας συζητήσαμε για τις διαφορετικές εκδηλώσεις της βίας σε βάρος των παιδιών, δηλαδή, για τη σωματική, την ψυχολογική και τη συναισθηματική, καθώς και τη σεξουαλική κακοποίηση, την παραμέληση, αλλά και για τις επιπτώσεις του φαινομένου στη ζωή και την ανάπτυξή τους και στην κοινωνική συνοχή.

Διαπιστώσαμε ότι η επιτροπή του ΟΗΕ στις πρόσφατες καταληκτικές της παρατηρήσεις για την Ελλάδα εκφράζει προβληματισμό για την απουσία συγκροτημένης στρατηγικής στη χώρα μας για την αντιμετώπιση όλων των εκφάνσεων της κακοποίησης των παιδιών. Συζητήσαμε για την έλλειψη καθολικών και συστηματικών επιμορφώσεων σε επαγγελματίες που έρχονται σε επαφή με παιδιά, την ανεπάρκεια προσωπικού σε κρίσιμες υπηρεσίες, αλλά και την έλλειψη ενιαίου πλαισίου συνεργασίας όλων των φορέων.

Ανταλλάσσοντας, λοιπόν, απόψεις μεταξύ μας για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου μιλήσαμε για το πόσο οι αξίες και οι σχέσεις του δημοκρατικού σχολείου διευκολύνουν, χάρη στην εμπιστοσύνη που ενθαρρύνουν, την εκμυστήρευση εκ μέρους των μαθητριών και μαθητών τέτοιων εμπειριών. Σχολιάστηκε όμως και το γεγονός ότι τα σχολεία δεν έχουν ακόμη τέτοια κουλτούρα και φαίνεται να αντιμετωπίζουν κάποιες φορές διεκπεραιωτικά ή ακόμη και με αρνητική στάση τους μαθητές και τις μαθήτριες, με αποτέλεσμα αυτές οι σχέσεις να μην δημιουργούνται όπως θα έπρεπε και περιστατικά κακοποίησης να χάνονται στη δύσκολη καθημερινότητά μας.

Επίσης, ιδιαίτερα αρνητικά επισημάνθηκε η απουσία ενός μαθήματος σεξουαλικής αγωγής που θα επέτρεπε στα παιδιά την αναγνώριση της παραβίασης, αλλά και την αποδόμηση έμφυλων στερεοτύπων. Όλοι και όλες συμφωνήσαμε ως προς το ότι τα εργαστήρια δεξιοτήτων δεν καλύπτουν τις ανάγκες μας σε αυτό το επίπεδο.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα αυτά και πολλά ακόμη που, δυστυχώς, δεν προλαβαίνουμε να μοιραστούμε, η ομάδα μας προτείνει τα ακόλουθα για την αποτελεσματική καταπολέμηση του φαινομένου:

Πρώτα απ' όλα, προτείνουμε την υιοθέτηση ενιαίας στρατηγικής για όλες τις εκφάνσεις της κακοποίησης με έμφαση στην πρόληψη, την ευαισθητοποίηση και τον συντονισμό, ώστε να εξασφαλιστεί η καλύτερη συνεργασία ανάμεσα σε φορείς, υπηρεσίες και την κοινωνία των πολιτών. Ταυτόχρονα, προτείνουμε την υλοποίηση θεσμών που προάγουν τη δημοκρατική λειτουργία του σχολείου και αυτά είναι μόνο τα σχολεία στα οποία υπάρχει εμπιστοσύνη, σεβασμός και κουλτούρα διαβούλευσης μεταξύ παιδιών, εκπαιδευτικών και γονέων που είναι σε θέση να αναγνωρίσουν έγκαιρα και να διαχειριστούν περιστατικά είτε ενδοοικογενειακής είτε ενδοσχολικής βίας.

Έμφαση πρέπει να δοθεί στην υλοποίηση του θεσμού της σχολικής διαμεσολάβησης σε όλα τα σχολεία, για την αντιμετώπιση των εντάσεων που κλιμακώνονται διαρκώς.

Προτείνουμε ακόμη την καθολική και συστηματική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και επαγγελματιών των σχολικών μονάδων στην αναγνώριση των ενδείξεων της κακοποίησης και στην οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης με τα παιδιά. Πρέπει τα σχολεία να μάθουν να ακούν τη γνώμη των παιδιών, ώστε να τα εξοικειώνουν με τη δημοκρατική συμμετοχή, αλλά και με τη συζήτηση της εμπειρίας τους.

Κρίσιμη είναι επιπλέον η επιμόρφωση όλων των επαγγελματιών, δηλαδή, εισαγγελέων, αστυνομικών, δικαστών, ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού στα δικαιώματα των παιδιών, ώστε να εξασφαλιστεί η ολοκληρωμένη ανταπόκρισή τους.

Συστήνουμε ακόμα τη λήψη μέτρων για την ευαισθητοποίηση όλων των μελών της σχολικής κοινότητας, παιδιών, εκπαιδευτικών και γονέων στα ζητήματα αναγνώρισης και διαχείρισης της κακοποίησης και παραμέλησης.

Υπογραμμίζουμε την ανάγκη εισαγωγής του μαθήματος της σεξουαλικής αγωγής καθολικά και συστηματικά και όχι μέσω εργαστηρίων δεξιοτήτων, από την προσχολική έως το πέρας της δευτεροβάθμιας, ώστε να αναγνωρίζουν έγκαιρα όλα τα παιδιά το ανάρμοστο άγγιγμα προσώπων εμπιστοσύνης ή τη διαδικτυακή κακοποίηση και τη σεξουαλική εκμετάλλευση.

Κρίνουμε αναγκαία την ενεργοποίηση, την επιτάχυνση και τη βελτίωση διαδικασιών, ώστε να προστατεύουμε τα παιδιά από κακοποιητικές συμπεριφορές και των ίδιων των εκπαιδευτικών.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του Εφήβου Βουλευτή)

Θα μπορούσα να έχω λίγο χρόνο ακόμη;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Λίγο, όμως. Ένα λεπτό ακόμη, ελάτε.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΜΠΟΥΤΣΙΚΑΣ (Νομός Φθιώτιδας): Θεωρούμε απαραίτητη την πρόσληψη ψυχολόγων ή κοινωνικών λειτουργών σε όλα τα σχολεία με έμφαση σε απομακρυσμένες και αγροτικές περιοχές, ώστε να μην επισκέπτονται τις μονάδες μόνο μία φορά την εβδομάδα και να δημιουργούν σχέσεις εμπιστοσύνης που επιτρέπουν την εκμυστήρευση της κακοποίησης. Στο ίδιο πνεύμα κρίνουμε αναγκαία την ενίσχυση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας και των κοινωνικών υπηρεσιών των δήμων με σταθερό προσωπικό, ώστε να διευκολύνεται η ανάρρωση των παιδιών - θυμάτων και η κοινωνική επανένταξη τους.

Υπογραμμίζουμε ακόμη την ανάγκη το εκπαιδευτικό σύστημα και το σύστημα δικαιοσύνης να αξιολογεί έγκαιρα τις ανάγκες των παιδιών που επιδεικνύουν παραβατική συμπεριφορά και την τυχόν έκθεσή τους σε κακοποίηση και παραμέληση. Δεν είναι για εμάς λύση η τιμωρία και ο στιγματισμός τους, αλλά η υποστήριξη και η πλαισίωση.

Τέλος, είναι ιδιαίτερα κρίσιμη και για εμάς η λήψη μέτρων για την προστασία των παιδιών-θυμάτων από τη δευτερογενή θυματοποίησή τους μέσω της τοποθέτησής

τους σε ιδρύματα μετά την απομάκρυνση από την οικογένεια ή μέσω της έκθεσης στοιχείων της τραυματικής εμπειρίας τους στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Πρέπει να μπει ένα τέλος στο μοντέλο της ιδρυματικής φροντίδας και στη χώρα μας, αλλά και στην παραβίαση της εικόνας και της ιδιωτικότητας των παιδιών-θυμάτων και από τους φορείς της ενημέρωσης.

Σας ευχαριστούμε που μας ακούσατε και ελπίζουμε ότι θα λάβετε υπόψη τις απόψεις και τις προτάσεις μας στον προγραμματισμό του Υπουργείου σας, αλλά και της Κυβέρνησης γενικότερα, ώστε η χώρα μας να αποκτήσει μία συγκροτημένη, αποτελεσματική στρατηγική για την καταπολέμηση όλων των μορφών βίας σε βάρος των παιδιών.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Και εμείς σας ευχαριστούμε, κύριε Μπούτσικα.

Είστε Έφηβος Βουλευτής εκπροσωπώντας την εκλογική περιφέρεια της Φθιώτιδας, της πατρίδας σας. Μου έκανε εντύπωση ευχάριστη το γεγονός ότι ήταν μοιρασμένη η ομιλία σε διαπιστώσεις, αλλά αμέσως μετά σε συστάσεις και προτάσεις. Άρα, δεν ήταν μόνο η καταγραφή μιας καταστάσεως, αλλά και η υποβοήθηση της πολιτείας με προτάσεις. Και με χαρά έβλεπα τον κύριο Υπουργό, είχε πάρει φωτιά το στυλό του και το smartphone του.

Κύριε Υπουργέ, επειδή θα έχετε πολλές προτάσεις, θα σας στείλω και δεύτερο
στυλό, γιατί θα εξαντληθεί το ένα απ' ό,τι βλέπω!

Μετά τον κ. Μπούτσικα, τον λόγο έχει ο κ. Γιώργος Αβραμόπουλος, ο οποίος
είναι Έφηβος Βουλευτής της Β΄ Περιφέρειας Αθηνών, ομιλητής της Β΄ Ομάδας
Εργασίας με θέμα «Κάνοντας bullying στη βία».

(Χειροκροτήματα)

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ (Β΄ Αθήνας): Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε της
Βουλής, αξιότιμε κύριε Υπουργέ, αγαπητοί συνάδελφοι, ονομάζομαι Γιώργος
Αβραμόπουλος από τη Β΄ Περιφέρεια της Αθήνας και είμαι εκπρόσωπος της Β΄
Ομάδας της ΚΖ΄ Συνόδου της Βουλής των Εφήβων. Η Σύνοδος αυτή ήταν για εμάς μια
ευκαιρία να συζητήσουμε και να καταθέσουμε τις προτάσεις μας για ένα φαινόμενο
που έχει οξυνθεί, τα χρόνια της πανδημίας, το φαινόμενο της ενδοσχολικής βίας.

Στην αρχή των συναντήσεών μας συμμετείχαμε σε βιωματικές δράσεις μαζί με
τα μέλη της Επιτροπής και τον ειδικό επιστήμονα, τον κ. Διονύση Βυθούλκα. Ακούσαμε
εμπειρίες, γίναμε μάρτυρες έκφρασης συναισθημάτων και ακούσαμε και πάρα πολλές
απόψεις. Στη συνέχεια, κατά τη διάρκεια του κοινοβουλευτικού ελέγχου, μας δόθηκε η
ευκαιρία να απευθύνουμε στην Υφυπουργό Παιδείας κυρία Δόμνα Μιχαηλίδου και στον
Υφυπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης κ. Κυρανάκη ερωτήματα που προέκυψαν από
τις συζητήσεις μας, τους προβληματισμούς μας και τον γόνιμο διάλογό μας και να

λάβουμε απαντήσεις σχετικά με τα μέτρα που πρόκειται να λάβουν για την αντιμετώπιση του φαινομένου που μας απασχολεί.

Ωστόσο, λοιπόν, η νεανική μας ματιά μάς οδήγησε στο να φέρουμε σήμερα εδώ ακόμα περισσότερες προτάσεις. Κρίθηκε από όλους μας απαραίτητο να υπάρχει σταθερή, καθημερινή και συστηματική παρουσία ψυχολόγου και κοινωνικού λειτουργού σε όλα τα σχολεία, μικρά ή μεγάλα, κεντρικά ή ακριτικά, σε όλες τις βαθμίδες. Στόχος της σταθερής παρουσίας των ειδικών αυτών επιστημόνων είναι η οικοδόμηση μιας σχέσης εμπιστοσύνης με όλο το μαθητικό δυναμικό του σχολείου, καθώς και με το εκπαιδευτικό προσωπικό.

Μας απασχόλησε ιδιαίτερα η ανάγκη στήριξης των παιδιών που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και θίγονται από την ενδοσχολική βία και κρίναμε αναγκαία την παρουσία κατάλληλου εξειδικευμένου διδακτικού προσωπικού. Εξάλλου, σημαντική είναι και η διαρκής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, των ψυχολόγων και των κοινωνικών λειτουργών με στόχο την καλύτερη δυνατή μεταξύ τους συνεργασία.

Παράλληλα, μας απασχόλησε η ανάγκη για καλύτερη οργάνωση των εργαστηρίων δεξιοτήτων που ήδη εφαρμόζονται στα σχολεία. Πρότασή μας είναι να εστιάσουν στην συνεργασία και στην προαγωγή του πνεύματος ομαδικότητας μεταξύ των μαθητών στη βάση βιωματικών και εθελοντικών δράσεων με στόχο το άνοιγμα προς την κοινωνία και την επαναφορά στο προσκήνιο αξιών που έχουν χαθεί, όπως ο σεβασμός, η αλληλοεκτίμηση, η αλληλεγγύη, η ενσυναίσθηση. Επιπλέον,

εισηγούμαστε το πολλαπλό βιβλίο, που -σύμφωνα με τις εξαγγελίες- πρόκειται να εισαχθεί στα σχολεία και να συνδέσει τα μαθησιακά αντικείμενα με τη διαχείριση φαινομένων βίας στο σχολικό περιβάλλον.

Από τις συζητήσεις μας προέκυψε, επίσης, η ανάγκη αύξησης των ωρών διδασκαλίας των καλών τεχνών που λειτουργούν ως μέσο έκφρασης και ως πεδίο συνεργασίας των μαθητών, όπως είναι και το θέατρο. Μέσα από μια τέτοια αλλαγή θα μπορούσε να συμβάλει τόσο στην πρόληψη όσο και στην αντιμετώπιση του φαινομένου της ενδοσχολικής βίας.

Τέλος, διαπιστώσαμε τον κομβικό ρόλο που διαδραματίζει και ο ανθρώπινος παράγοντας. Συμφωνήσαμε ότι θα ήταν θετικό εάν υπήρχε ουσιαστικότερη και διαρκής συνεργασία μεταξύ γονέων, εκπαιδευτικών και μαθητών μέσα από την ενεργοποίηση των Συλλόγων Γονέων και των μαθητικών συμβουλίων, ώστε να αναλάβουν πρωτοβουλία για την από κοινού αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού.

Με την ολοκλήρωση των συζητήσεών μας καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι το φαινόμενο της βίας μεταφέρεται συχνά από την κοινωνία στο σχολείο και αντίστροφα. Άλλωστε, συχνά λέγεται ότι το σχολείο είναι μια μικρογραφία της κοινωνίας και για αυτό κανείς δεν θα διαφωνήσει. Ένα τέτοιο φαινόμενο χρήζει μιας συνολικής πολιτικής αντιμετώπισης.

Στο πλαίσιο αυτό, παρατηρώντας πάρα πολύ τη Βουλή των Εφήβων, διακρίνω από εσάς, κύριε Τασούλα, έναν συνεχή αυταρχισμό απέναντι στους Έφηβους

Βουλευτές και δεν παρατηρώ ότι τους ακούτε τις περισσότερες φορές. Αυτή η παρατήρησή μου έγινε κατά τη διάρκεια της πανδημίας, όταν, παρατηρώντας την ψηφιακή συνεδρίαση, παρατήρησα ότι σε έναν Έφηβο Βουλευτή, παρότι τελείωνε η ομιλία του, κλείστηκε το μικρόφωνο, αλλά παράλληλα κλείστηκε και το chat, που ήταν κομβικό σημείο επικοινωνίας των μαθητών μεταξύ τους και ήταν το μόνο στο οποίο μπορούσαν να συζητήσουν. Το θέμα μας όμως δεν είναι αυτό και δεν σχετίζεται, απλά το ανέφερα.

Το θέμα μας είναι η βία, έτσι; Και συνέβη κάτι τρομερό και κάτι φρικιαστικό. Είδαμε υπαλλήλους ενός πλοίου να πετούν με τη βία έναν άνθρωπο, τον τριανταεξάχρονο Αντώνη, ο οποίος προσπαθούσε να μπει στο πλοίο, και να πνίγεται.

(Χειροκροτήματα)

Τον είδαμε να πνίγεται. Και επίσης είδαμε και τις αχαρακτήριστες, θα έλεγα, σύμφωνα με την άποψή μου, γνώμες του κ. Μιλτιάδη Βαρβιτσιώτη, του Υπουργού Ναυτιλίας...

(Χειροκροτήματα)

... ο οποίος συσχετίζει το θύμα με το θύτη. Μου θυμίζει πάρα πολύ έντονα τους διευθυντές στα σχολεία οι οποίοι μου έχει τύχει εμένα να κάνουν το ίδιο ακριβώς πράγμα.

Κλείνοντας, θέλω να πω ότι τέτοια φαινόμενα πρέπει να εξαλειφθούν και τέτοιες δηλώσεις καλό θα ήταν να μη γίνονται. Γιατί από τη στιγμή που ένας Υπουργός είναι

δημόσιο πρόσωπο, πρέπει να σκέφτεται και να ξανασκέφτεται τις δηλώσεις τις οποίες κάνει.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Συγχαρητήρια για τον κ. Αβραμόπουλο, ο οποίος τήρησε και τον χρόνο και ήταν και πολύ εκφραστικός ομιλητής.

Θέλω να τον διαβεβαιώσω ότι ακούμε όσα λέγονται. Το ότι δεν υλοποιούνται τα πάντα δεν σημαίνει ότι δεν ακούμε τα πάντα, αλλά υπάρχει μεγάλη απόσταση μεταξύ του να λες κάτι και να το κάνεις. Το να το λες είναι, δυστυχώς ή ευτυχώς, πιο εύκολο. Το να το κάνεις είναι πιο δύσκολο και εδώ δοκιμαζόμαστε όλοι μας. Γι' αυτό και είπα προηγουμένως ότι ήταν πολύ χρήσιμο που στις παρεμβάσεις σας δεν περιορίζεστε σε διαπιστώσεις, αλλά κάνετε και προτάσεις και από τις προτάσεις αυτές εκείνες οι οποίες είναι βάσιμες και υλοποιήσιμες να είστε βέβαιοι ότι γίνονται αντιληπτές και αρκετές από αυτές συνηθίζεται από το Υπουργείο Παιδείας -και από άλλα Υπουργεία τα οποία σχετίζονται με τις προτάσεις σας- να υλοποιούνται. Άλλωστε, τα Πρακτικά των συνεδριάσεων εκδίδονται και μοιράζονται σε όλα τα αρμόδια Υπουργεία.

Τώρα μου δίνουν και το σημείωμα. Δεν είχαμε κλείσει στη διάρκεια της πανδημίας το μικρόφωνο σε κανέναν. Θα σας αποκαλύψω ένα μυστικό, αν μου υποσχεθείτε ότι κρατάτε μυστικά. Ωραία. Είναι μεγάλο προτέρημα στη ζωή να κρατάς

μυστικά. Στη διάρκεια της πανδημίας δεν έκλεισα το μικρόφωνο, κλείσαμε το chat.

Αλλά ποτέ δεν είπα τον λόγο και πήρα την ευθύνη πάνω μου.

Ο λόγος που το κλείσαμε δεν ήταν πολύ κολακευτικός. Είχε αρχίσει μια εκτόξευση υβριστικών εκφράσεων που δεν θέλαμε να πάρει έκταση.

Καλώ τώρα θα λάβει τον λόγο η κ. Ιουλία Καραθωμά, Έφηβος Βουλευτής Δωδεκανήσου, ομιλήτρια της Γ΄ Ομάδας Εργασίας με θέμα «Σπάζοντας τον κύκλο της έμφυλης βίας».

(Χειροκροτήματα)

Κυρία Καραθωμά, έχετε τον λόγο για πέντε λεπτά που δικαιούστε.

ΙΟΥΛΙΑ ΚΑΡΑΘΩΜΑ (Νομός Δωδεκανήσου): Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε, αξιότιμε κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι, αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι, ονομάζομαι Καραθωμά Ιουλία και εκπροσωπώ την Περιφέρεια Δωδεκανήσου.

Η ομάδα μας ασχολήθηκε με τη θεματική ενότητα με τίτλο «Σπάζοντας τον κύκλο της έμφυλης βίας».

«Οι άνδρες δεν πρέπει να κλαίνε», «γυναίκα στο τιμόνι, δύσκολα τα πράγματα», «τα αγόρια πρέπει να παίζουν με αυτοκινητάκια», «τα κορίτσια πρέπει να παίζουν με κούκλες» είναι μερικές από τις φράσεις που σίγουρα έχουμε ακούσει και, δυστυχώς, θα ξανακούσουμε στην ευρύτερη κοινωνία, φράσεις που σχετίζονται με την έμφυλη βία, δηλαδή με κάθε διάκριση ή βλαπτική συμπεριφορά που στρέφεται εναντίον

κάποιου προσώπου εξαιτίας του κοινωνικού του φύλου ή του σεξουαλικού του προσανατολισμού.

Η έμφυλη βία μπορεί να είναι σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική, οικονομική ή κοινωνικοπολιτισμική. Θύτες και θύματα. Ποιοι είναι οι δράστες της έμφυλης βίας; Μέλη της οικογένειας ή της κοινότητας, καθώς και άτομα που ενεργούν εκ μέρους πολιτισμικών και θρησκευτικών θεσμών, γιατί οι δράστες μπορεί να είναι εκείνοι που δεν έδωσαν δικαιώματα στη γειτονιά, που ήταν μορφωμένοι, επιφανείς, που νομίζουν πως οι γυναίκες τούς ανήκουν. Ποιοι είναι από την άλλη μεριά, όμως, οι αποδέκτες της έμφυλης βίας;

Η έμφυλη βία επηρεάζει τόσο τις γυναίκες όσο και τους άνδρες. Ωστόσο, πλήττει δυσανάλογα τις γυναίκες και τα κορίτσια αντανακλώντας την υποδεέστερη θέση τους στην κοινωνία. Επιπλέον, γυναίκες και άνδρες που ανήκουν σε σεξουαλικές μειονότητες γίνονται συχνότερα και ευκολότερα θύματα έμφυλης βίας.

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι μία στις τρεις γυναίκες στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δεχτεί σωματική βία από την ηλικία των δεκατριών ετών και άνω. Πενήντα γυναίκες χάνουν τη ζωή τους κάθε εβδομάδα λόγω της ενδοοικογενειακής βίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Πολύ μεγάλο μερίδιο ευθύνης φέρει και όποιος βλέπει τέτοια εγκλήματα και δεν κάνει κάτι για να τα σταματήσει.

Σημαντικό ρόλο για την ομάδα μας έπαιξε η διάκριση βιολογικού και κοινωνικού φύλου. Έτσι το βιολογικό φύλο αναφέρεται στα βιολογικά χαρακτηριστικά που έχουν

εκ γενετής οι γυναίκες και οι άνδρες. Είναι οικουμενικά και κατά κανόνα μόνιμα. Το κοινωνικό φύλο αναφέρεται στους κοινωνικά κατασκευασμένους ρόλους, στις λεγόμενες έμφυλες νόρμες, και δεν σχετίζεται με βιολογικά δεδομένα. Είναι οι ρόλοι και οι ευθύνες που μας αναθέτει η κοινωνία, η οποία επηρεάζεται από τις εκάστοτε πολιτισμικές, θρησκευτικές και κοινωνικές συνθήκες. Δεν αφορούν τη φύση μας και μπορεί να αλλάξουν με την πάροδο του χρόνου. Έτσι, για παράδειγμα, σήμερα δεν είναι αδιανόητο να αφήσει ένας άνδρας τη δουλειά του, προκειμένου να μείνει στο σπίτι και να φροντίσει τα παιδιά του. Σκεφτείτε αν συνέβαινε κάτι τέτοιο μερικές δεκαετίες πριν.

(Χειροκροτήματα)

Στην ομάδα μας συζητήσαμε διεξοδικά για τις κοινωνικές συμπεριφορές και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά που θεωρούνται κατάλληλα για κάθε φύλο. Στάση σώματος, τρόπος ομιλίας και σκέψης, περπάτημα, χρήση γλώσσας, ντύσιμο, κομμώσεις, μακιγιάζ αποτελούν εκφάνσεις του κοινωνικού φύλου. Η βασική αρχή είναι: Οι άνδρες και οι γυναίκες γίνονται, δεν γεννιούνται.

Επομένως, όταν κάποιος γεννιέται με κάποια ατομικά χαρακτηριστικά δεν είναι απαραίτητο αυτά να καθορίζουν την ταυτότητά του. Η αρρενωπότητα και η θηλυκότητα είναι ρόλοι που τελούνται, είναι αποτέλεσμα κοινωνικής εκπαίδευσης, μίμησης και προσαρμογής σε παγιωμένες αντιλήψεις, τα γνωστά στερεότυπα. Δεν είναι λίγοι εκείνοι που χαρακτηρίζουν τα στερεότυπα ως φυλακή του φύλου. Αποτελούν τρόπους

με τους οποίους η κοινωνία προσδοκά να συμπεριφερθεί ένα αγόρι ή ένα κορίτσι. Πολλές φορές περνούν από γενιά σε γενιά με αποτέλεσμα να διαιωνίζονται και να διαμορφώνουν σε μεγάλο βαθμό τη δική μας συμπεριφορά συνειδητά ή ασυνείδητα.

Από ποιους, όμως, μαθαίνουμε και πολλές φορές τηρούμε μιμητική στάση απέναντι σε στερεότυπα; Από την οικογένεια, το σχολείο, τους φίλους, την εκκλησία, τις ταινίες, τη μουσική, τα βιντεοπαιχνίδια, τα αθλήματα, τις διαφημίσεις, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Το σώμα είναι ο τόπος που βιώνει τα συναισθήματά μας. Αυτό σημαίνει ότι τα συναισθήματα που νοιώθουμε εντυπώνονται στο σώμα μας και επηρεάζουν την ψυχική μας υγεία.

Θα μπορούσαμε, λοιπόν, να περιορίσουμε και ιδανικά να εξαλείψουμε την έμφυλη βία ή και ακόμα θα μπορούσαμε ποτέ να κλείσουν οι πληγές που προκαλούνται στην ψυχή των αποδεκτών βίας;

(Στο σημείο αυτό χτυπάει προειδοποιητικά το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας της κυρίας Εφήβου Βουλευτού)

Μπορώ να έχω και άλλο χρόνο;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Ναι, συνεχίστε, αυτό είναι προειδοποιητικό.

ΙΟΥΛΙΑ ΚΑΡΑΘΩΜΑ (Νομός Δωδεκανήσου): Για να σταματήσουμε τη βία δεν χρειάζεται να περιμένουμε ωστόσο έρθουμε εμείς οι ίδιοι αντιμέτωποι με ένα βίαιο

περιστατικό, προκειμένου να αντιδράσουμε, διότι αν περιμένουμε να συμβεί κάτι τέτοιο, είναι πιθανό να μην αντιδράσουμε ποτέ ή αν αντιδράσουμε, ίσως είναι ήδη πολύ αργά. Είναι απαραίτητο, λοιπόν, να μη μένουμε μονάχα στα λόγια, αλλά να περάσουμε και στις πράξεις.

Ως ομάδα πιστεύουμε ότι η παιδεία με ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο για την εξάλειψη αυτού του φαινομένου, μια παιδεία που θα τοποθετεί τον άνθρωπο στο κέντρο της μαθησιακής διαδικασίας.

Προτείνουμε, λοιπόν, αρχικά ως ομάδα να δοθεί έμφαση στη διάκριση ανάμεσα στις έννοιες του βιολογικού και κοινωνικού φύλου μέσα από τη σχολική εκπαίδευση. Η συμμετοχή μαθητών και μαθητριών σε εκπαιδευτικά, διαδραστικά, βιωματικά προγράμματα που σχετίζονται με την έμφυλη βία θα συμβάλει στην ευαισθητοποίησή μας ως μελλοντικά υπεύθυνους. Οι εκπαιδευτικές επισκέψεις σε μουσειακούς και εκθεσιακούς χώρους, θεατρικές παραστάσεις, προβολή κινηματογραφικών ταινιών, θεματικές ημερίδες είναι μερικές από τις δράσεις που με βεβαιότητα θα ωφελήσουν την ενεργοποίησή μας σε θέματα έμφυλης βίας.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας της κυρίας Εφήβου Βουλευτού)

Μπορώ να έχω και άλλο λίγο χρόνο;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Ναι, συνεχίστε.

ΙΟΥΛΙΑ ΚΑΡΑΘΩΜΑ (Νομός Δωδεκανήσου): Ευχαριστώ.

Η επίσκεψή μας σε δομές φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών και παιδιών θα μπορούσε να αλλάξει τη ματιά μας στις παγιωμένες αντιλήψεις. Το μάθημα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης θα πρέπει να γίνεται από έμπειρο και εξειδικευμένο προσωπικό που θα αντιμετωπίζει με σοβαρότητα, υπευθυνότητα και αμεροληψία το εν λόγω ζήτημα. Η διδασκαλία του μαθήματος θα ενισχύσει την ενσυναίσθησή μας συμφιλιώνοντάς μας με τις διάφορες εκφάνσεις της σεξουαλικής μας ποικιλότητας, ενώ ταυτόχρονα θα μας βοηθήσει να ξεπεράσουμε τυχόν στερεότυπα που έχουν εδραιωθεί στην κοινωνία μας.

Η θεματική ενότητα που είναι αφιερωμένη στο έμφυλο στην ελληνική λογοτεχνία της Α΄ Λυκείου θα μπορούσε να διδάσκεται και με πιο διαδραστικό τρόπο και σε μικρές εκπαιδευτικές βαθμίδες, ούτως ώστε να ευαισθητοποιούνται μαθητές και μαθήτριες σε ζητήματα που αφορούν την ταυτότητα του φύλου.

Η οικογένεια είναι ο πρωτογενής φορέας κοινωνικοποίησης και έχει πρωτεύοντα ρόλο στη διαμόρφωση των ιδεολογιών του παιδιού, καθώς το παιδί υιοθετεί σε μεγάλο βαθμό συμπεριφορές των γονιών. Αρχικά, οι γονείς θα πρέπει να απαλλαχθούν από τα στερεότυπα και να συμφιλιώνονται με την ισότητα και τον σεβασμό.

Παραδοσιακά και σύμφωνα με τα σχολικά βιβλία, ο άνδρας φέρει την κύρια οικονομική ευθύνη, ενώ η γυναίκα μεριμνά για τη φροντίδα των παιδιών. Πλέον, όμως, οι ρόλοι αρχίζουν να εξισορροποούνται με τη γυναίκα να κατακτά θέσεις εργασίας και

τον άνδρα να βοηθάει περισσότερο στο σπίτι. Για να επιτευχθεί η ισότητα, η οποία απαιτείται μεταξύ φίλων, προτείνουμε τον καταμερισμό αρμοδιοτήτων του νοικοκυριού. Ακόμα οι τέχνες, τα βιβλία, τα ντοκιμαντέρ, η μουσική, οι ταινίες, αλλά και τα πνευματικά σενάρια θα βοηθήσουν τον εκσυγχρονισμό του θεσμού της οικογένειας.

Επιπλέον, είναι ωφέλιμο το κράτος να παρέχει δωρεάν ψυχολογική υποστήριξη συμβουλευτική τόσο στους γονείς όσο και στα παιδιά με σκοπό την εξασφάλιση και την κατάκτηση σύγχρονων αντιλήψεων.

Ως ομάδα εντοπίσαμε ότι συχνά οι αρμόδιες εισαγγελικές αρχές επιβάλλουν ελάσσονες ποινές σε αδικήματα που χρήζουν αυστηρότερων ποινών. Σε απόπειρα ανθρωποκτονίας σε βάρος γυναίκας κυρίως συχνά επιβάλλεται ποινή για απλή σωματική βλάβη, ενώ σε μια χρόνια σοβαρή κακοποίηση στο οικογενειακό πλαίσιο συχνά οι ποινές είναι ιδιαίτερα ήπιες. Επιπρόσθετα, οι δίκες παίρνουν μακροχρόνιες αναβολές με αποτέλεσμα τα θύματα να αναγκάζονται να βιώνουν επανειλημμένα τραυματικές εμπειρίες, καθώς χρειάζεται να καταθέτουν συνεχώς. Επομένως, είναι απαραίτητο η εκδίκαση των υποθέσεων να διεξάγεται σε εύλογο χρονικό διάστημα.

Προτείνουμε, λοιπόν, να υπάρχει επαρκής και προσεκτικός έλεγχος του εισαγγελικού συστήματος από το κράτος. Απαραίτητη κρίνεται η παροχή δωρεάν κρατικής, ψυχολογικής ή ψυχιατρικής υποστήριξης και βοήθειας σε θύματα έμφυλης βίας. Εξειδικευμένοι ψυχολόγοι και ψυχίατροι θα πρέπει να είναι άμεσα διαθέσιμοι σε κάθε γωνιά της Ελλάδας, προκειμένου να ανταποκριθούν στα αιτήματα ανθρώπων

σωματικά και ψυχικά τραυματισμένων. Με αυτό τον τρόπο τα θύματα θα αισθανθούν ασφάλεια και θα επαναπροσδιορίσουν την έννοια της χαμένης εμπιστοσύνης στο πρόσωπο του ανθρώπου.

Η πρόληψη είναι η αρχή για την εξάλειψη. Αυτό δεν πρέπει να το ξεχνάμε ποτέ. Γνωρίζουμε πολύ καλά ότι η βία δεν θα εξαλειφθεί επειδή μιλάμε ανοιχτά για αυτήν. Γνωρίζουμε ότι θα συνεχίσουν να τραυματίζονται ανεπανόρθωτα άνθρωποι λόγω του κοινωνικού τους φύλου και της σεξουαλικής τους ταυτότητας.

Οι νέοι, όμως, εναντιώνονται στη βία. Η συχνότητα που μαθαίνουμε για τις εκδηλώσεις βίας τους δεν τους έχει κάνει να την οικειοποιηθούν, αλλά ούτε να τη θεωρούν φυσική. Αντιθέτως, στη νέα γενιά έχουν εμφυσηθεί οι νέες ανώτερες αξίες πιο ισχυρές και αγανακτούν με τα φρικτά πράγματα που συμβαίνουν γύρω τους. Βλέπουν την αδικία και θέλουν να την αλλάξουν. Δεν αντέχουν τις πενήντα χιλιάδες γυναικοκτονίες κάθε χρόνο στον πλανήτη.

Απέναντι σε αυτό τον κόσμο που είναι ανθρωποφαγικός και ατομοκεντρικός χρέος μας είναι να παλεύουμε για όσους δεν έχουν φωνή, για τα θύματα αυτού του κύματος της βαρβαρότητας που καταπνίγει τις ζωές μας. Αυτά τα θύματα αποτελούν λόγο, αυτά τα θύματα αποτελούν αποδείξεις, αυτά τα θύματα ορίζουν τη γυναικοκτονία: Καρολάιν, Γαρυφαλλιά, Ελένη, Ζακ. Πότε, επιτέλους, θα σταματήσει όλο αυτό; Καμία ανοχή στη βία!

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Βλέπω, κύριε Υπουργέ, ότι υπάρχει μία επανάληψη και μία εμμονή στο θέμα της ψυχολογικής υποστήριξης και της επαγγελματικής περαιτέρω παρέμβασης ψυχολόγων σε τέτοια θέματα. Ωραία!

Μετά την κ. Καραθωμά καλούμε στο Βήμα την Έφηβο Βουλευτή Α΄ Περιφέρειας Αθηνών κ. Ελένη Πανουτσακοπούλου, ομιλήτρια της Δ΄ Ομάδος Εργασίας, η οποία επεξεργάστηκε το θέμα «Δίνοντας κόκκινη κάρτα στη βία».

(Χειροκροτήματα)

Παρακαλώ να έρθετε στο Βήμα και να λάβετε τον λόγο.

ΕΛΕΝΗ ΠΑΝΟΥΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΥ (Α΄ Αθήνας): Ευχαριστώ πολύ.

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε, αξιότιμε κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι, αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι, ο αθλητισμός, καθώς δεν αποτελεί αυτόνομο κοινωνικό πεδίο, διαμορφώνεται από την κοινωνική, πολιτισμική, πολιτική και οικονομική πραγματικότητα.

Οι πρόσφατες δολοφονίες του Μιχάλη και του Άλκη προκάλεσαν σοκ στην ελληνική κοινωνία και ιδιαίτερα στους νέους. Δυστυχώς, όμως, δεν είναι τα μοναδικά γεγονότα βίας στον αθλητισμό. Εκδηλώνονται ακραίες μορφές σπαδισμού, όπως οι βανδαλισμοί και οι τραυματισμοί που προκαλούνται σε τοπικό, εθνικό και διακρατικό επίπεδο από συνδέσμους.

Η έκρηξη των περιστατικών βίας περιορίζει την ελευθερία, καθώς καταλύεται η ασφάλεια του ατόμου στο γήπεδο και ευρύτερα στον δημόσιο χώρο. Επιπροσθέτως, οξύνεται η διαφθορά, τερπιλίζονται οι δημοκρατικές αρχές και οι διαπροσωπικές σχέσεις καταρρακώνονται. Πώς η Ελλάδα που γέννησε το ολυμπιακό ιδεώδες έφτασε σε αυτή την κατάσταση και πώς αυτή η κατάσταση μπορεί να ανατραπεί;

Τις τελευταίες μέρες είχαμε την ευκαιρία στο πλαίσιο των εργασιών της 27ης Συνόδου της Βουλής των Εφήβων να συζητήσουμε το θέμα της βίας στον αθλητισμό και να ανταλλάξουμε απόψεις για το θέμα. Συμμετείχαμε σε βιωματικά εργαστήρια για τον κοινοβουλευτισμό, παρουσιάσαμε τις εργασίες των σχολείων μας, παρακολουθήσαμε την εισήγηση αθλητικής ψυχολόγου για το θέμα και συζητήσαμε μαζί της και μεταξύ μας. Μπορέσαμε ακόμη να μεταφέρουμε τους προβληματισμούς και τα ερωτήματά μας σε δύο Υπουργούς, την κ. Ζαχαράκη και τον κ. Σενετάκη.

Κατόπιν όλων αυτών αναπτύχθηκε μία σειρά ερωτημάτων και προβληματισμών: Πώς διακρίνεται η επιθετική συμπεριφορά στον αθλητισμό; Ποια είναι η ειδοποιός διαφορά του φίλαθλου από τον οπαδό; Ποια τα αίτια της οπαδικής βίας; Ποιος ο τρόπος λειτουργίας των συνδέσμων και ο ρόλος τους στις αθλητικές διοργανώσεις; Με ποιον τρόπο μπορεί η τεχνολογία να συμβάλλει στην πρόληψη φαινομένων βίας στον αθλητισμό; Πώς η παιδεία μπορεί να αποτελέσει μέσο καλλιέργειας των αθλητικών αξιών και να αναδείξει τον παιδαγωγικό ρόλο της άθλησης;

Ετέθη το θέμα ατομικής και συλλογικής ευθύνης. Αναρωτηθήκαμε τι κρύβεται πίσω από τις βίαιες συμπεριφορές στον αθλητισμό και αν η πολιτεία θα αναλάβει επιτέλους τις ευθύνες της.

(Χειροκροτήματα)

Ποιοι είναι, λοιπόν, οι παράγοντες που συμβάλλουν στην πρόκληση και τη διαιώνιση της βίας στον αθλητισμό; Οι αιτίες είναι ατομικές και κοινωνικές. Αρχικά, η απουσία αυτοελέγχου του οπαδού, καθώς και η απόλυτη ταύτιση του ίδιου με την ομάδα που υποστηρίζει. Επιπλέον, η έλλειψη αθλητικής παιδείας που να διδάσκει στους νέους την ευγενή άμιλλα και το ευ αγωνίζεσθαι. Ακόμη, μείζονος σημασίας κρίνεται η συχνά αναποτελεσματική και καθυστερημένη επέμβαση των δυνάμεων καταστολής. Επιπρόσθετα, η ανοχή της κοινωνίας ενθαρρύνει τη διαιώνιση βίαιων συμπεριφορών στον αθλητισμό και τελικά, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης στη χώρα μας στην υπηρεσία του κέρδους και της προσέλκυσης κοινού προβάλλουν πρότυπα επιθετικής συμπεριφοράς.

Για την αντιμετώπιση του φαινομένου της βίας στον αθλητισμό, έπειτα από συζήτηση, καταλήξαμε ότι υπάρχουν οι εξής άξονες στους οποίους θα πρέπει να εστιάσουμε: η ατομική ευθύνη, η ευθύνη των θεσμών, των αθλητικών σωματείων και της πολιτείας. Όλοι, όμως, θα πρέπει να ασπαστούν το αξίωμα της δύναμης της παιδείας. Αδιαμφισβήτητα, η ατομική ευθύνη αποτελεί προϋπόθεση για την ουσιαστική

αντιμετώπιση της βίας στον αθλητισμό και μπορεί να αναπτυχθεί μέσω μιας σειράς συνδυαστικών μέτρων που συνδέουν το άτομο με την πολιτεία.

Αρχικά, θεωρούμε θεμιτή την ένταξη των παιδιών από τα πρώτα χρόνια της ζωής τους σε αθλητικές δραστηριότητες που διδάσκουν τις αξίες του αθλητισμού, τον σεβασμό και την πειθαρχία. Για να αναπτυχθεί η κοινωνική ευθύνη κρίνεται απαραίτητη η θεσμοθέτηση προγραμμάτων και δράσεων από την πολιτεία από νεαρή ηλικία, έτσι ώστε να καλλιεργηθούν τα πρότυπα του ευ αγωνίζεσθαι. Παρόμοιες ενέργειες θα πρέπει να αφορούν και όλους τους εμπλεκόμενους στον αθλητισμό, όπως προπονητές, διαιτητές, αθλητές και καθηγητές φυσικής αγωγής. Στην κατεύθυνση αυτή θα πρέπει να γίνεται η διενέργεια αθλητικών δραστηριοτήτων στα σχολεία.

Παράλληλα, είναι αναγκαίο να ληφθούν μέτρα για την καταπολέμηση των ήδη ακραίων περιστατικών παραβατικής συμπεριφοράς στον αθλητισμό, όπως αυστηροποίηση και διεύρυνση του Ποινικού Δικαίου, παραδειγματική αντιμετώπιση των περιστατικών, αύξηση της αστυνόμευσης και σε περιπτώσεις αγώνων υψηλού κινδύνου ο αποκλεισμός των θεατών.

Εκτός αυτών, θεωρούμε μείζονος σημασίας την υιοθέτηση επιτυχημένων τρόπων αντιμετώπισης της οπαδικής βίας από άλλα κράτη, όπως η διακοπή συμμετοχής των ομάδων σε πρωταθλήματα, οι ποινές για τις ομάδες που επιδεικνύουν παραβατικές συμπεριφορές στα πρότυπα της Αγγλίας που αντιμετώπισε το πρόβλημα

αποτελεσματικά. Έτσι πιστεύουμε πως θα έχουν τεθεί γερά θεμέλια για τη διεξαγωγή αθλητικών δράσεων σε ένα σύγχρονο ευρωπαϊκό κράτος.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας της κυρίας Εφήβου Βουλευτού)

Μπορώ να έχω λίγο χρόνο ακόμη;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Έχετε λίγο χρόνο ακόμη, συνεχίστε.

ΕΛΕΝΗ ΠΑΝΟΥΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΥ (Α΄ Αθήνας): Ευχαριστώ πολύ.

Τέλος, θα θέλαμε να αναφερθούμε σε δράσεις που αναπτύξαμε στα σχολεία μας και θεωρούμε πως θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση των νέων στα θέματα της αθλητικής βίας, ώστε να μπορέσουμε επιτέλους να σηκώσουμε «κόκκινη» κάρτα στη βία.

Συγκεκριμένα, η επίδοση ερωτηματολογίων σε τοπικούς αθλητικούς συνδέσμους για τη διερεύνηση προβλημάτων της λειτουργίας τους, η ευαισθητοποίηση μικρότερων τάξεων με δράσεις που οργανώνουν μεγαλύτεροι μαθητές και μαθήτριες, προσκλήσεις αστυνομικών στα σχολεία για να μιλήσουν για περιστατικά βίας και τρόπους αντιμετώπισής τους, αξιοποίηση χάρτη καταγραφής φαινομένων βίας σε κάθε πόλη με υπόμνημα μορφών βίας που παρατηρούνται στα περιστατικά που καταγράφονται, συμμετοχή μαθητών σε δημοτικά συμβούλια για να συζητηθούν περιστατικά βίας και τρόποι αντιμετώπισής τους στην κοινότητα, συνεργασία με σχολεία του εξωτερικού για να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της

οπαδικής βίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά και στην περιφέρεια και τελικά, τηλεοπτικές εκπομπές σε τοπικά κανάλια και podcast.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Και εμείς ευχαριστούμε για την παρουσίασή σας, ήταν όλα αυτά πολύ ενδιαφέροντα. Μιλήσατε για την αξία της παιδείας, μιλήσατε και για την ατομική ευθύνη. Και βεβαίως, η ατομική ευθύνη τι είναι τελικά; Ή μάλλον, τι είναι η συλλογική ευθύνη; Το άθροισμα των ατομικών ευθυνών.

Θα σας πω ένα παράδειγμα, επειδή έχω κάνει δήμαρχος στα νιάτα μου: Στον δρόμο συχνά βλέπουμε μπουκάλια νερό που τα πετάμε, όταν πιούμε, ή βλέπουμε τα πλαστικά ποτήρια που τα πετάμε στον δρόμο, όταν πιούμε καφέ και είναι στις άκρες των δρόμων και στην εθνική οδό και στις πόλεις άδεια μπουκάλια και ποτήρια από καφέ. Τι σκεφτόμαστε, όταν τα βλέπουμε αυτά άμεσα; Το πρώτο πράγμα που κάνουμε, άμα τα δούμε αυτά, είναι να κατηγορήσουμε αυτόν που δεν τα μαζεύει. Κατηγορούμε, δηλαδή, τον δήμαρχο, «για κοίτα, δεν τα μαζεύει». Αν, όμως, ο δήμαρχος που δεν τα μαζεύει φταίει μία, αυτός που τα πετάει πόσο φταίει; Χίλιες! Κανείς δεν μιλάει για αυτόν που τα πετάει, όλοι κατηγορούν αυτόν που δεν τα μαζεύει.

Καταλαβαίνετε τι αξία έχει να μετακινηθούμε στην κατακραυγή από το να είμαστε εναντίον αυτού που δεν τα μαζεύει στο να είμαστε εναντίον αυτού που τα

πετάει. Αυτός που τα πετάει είναι αθέατος, αλλά είναι αυτός που κατ' εξοχήν φταίει και αυτός είναι συνήθως κάποιος σαν και εμάς, τόσο απλό.

Γι' αυτό και η γοητεία της ατομικής ευθύνης είναι μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της επίλυσης πολλών προβλημάτων. Επειδή, όμως, η ατομική ευθύνη είναι κάτι δυσβάσταχτο, συνήθως είναι και αντιπαθητικό το να μιλάμε για ατομική ευθύνη, γιατί μεταθέτουμε το βάρος στον καθένα, ενώ έχουμε χτίσει διάφορα άλλοθι στη ζωή μας και κρυβόμαστε πίσω από αυτά τα άλλοθι. Ένα από τα μεγαλύτερα άλλοθι που έχουμε χτίσει είναι το να λέμε ότι φταίνε όλοι, ή φταίει το κράτος, ή φταίει η συλλογικότητα. Έτσι κρυβόμαστε πίσω από κάτι πιο μαζικό και αποποιούμεθα την ατομική ευθύνη η οποία έχει όχι φορτίο –κατά τη γνώμη μου- αλλά απεριόριστη γοητεία.

Ο Θεοτοκάς, το βιβλίο του οποίου σας μοίρασα, μιλώντας στα νιάτα του ως νέος λογοτέχνης σε μαθητές της δικής σας ηλικίας, είχε πει ότι όσο πιο ενδιαφέρουσα και προκλητική είναι μια εποχή στην οποία ζει κανείς, τόσο μεγαλύτερη είναι και η ευθύνη αυτής της γενιάς που ζει σε αυτή τη γοητευτική και προκλητική εποχή να επιτελέσει το χρέος της έναντι του εαυτού της και έναντι της πατρίδος της. Άρα, όλα αυτά που λέτε εδώ σήμερα μας γεμίζουν, τολμώ να πω, αισιοδοξία για το πώς αντιλαμβάνεστε την ευθύνη που σας περιμένει. Και θα μου επιτρέψετε, όταν τελειώσουν όλα αυτά, να σας μιλήσω και για ένα άγαλμα ενός έφηβου άλλης εποχής που βρίσκεται στο γραφείο μου. Όμως, γι' αυτό θα τα πούμε όταν τελειώσουμε. Είναι το πιο όμορφο άγαλμα που

βρίσκεται στο Μουσείο της Ακροπόλεως. Και θα δείτε τι σχέση έχει αυτό με τη Βουλή των Εφήβων.

Μετά την κ. Πανουσακοπούλου, θα καλέσω στο Βήμα τον κ. Δημήτριο Μπιζέτα, Έφηβο Βουλευτή Ημαθίας, ομιλητή της Ε΄ Ομάδας, η οποία επεξεργάστηκε το θέμα «Κάνοντας block στη βία».

(Χειροκροτήματα)

Ορίστε, κύριε Μπιζέτα, έχετε τον λόγο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΙΖΕΤΑΣ (Νομός Ημαθίας): Ευχαριστώ.

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε της Βουλής, αξιότιμε κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι Έφηβοι Βουλευτές, ονομάζομαι Δημήτρης Μπιζέτας, προέρχομαι από την Περιφέρεια Ημαθίας και εκπροσωπώ την Ε΄ Ομάδα, η οποία είχε θέμα «Κάνοντας block στη βία».

Στη διάρκεια των συναντήσεών μας, είχαμε τη δυνατότητα μέσα από εποικοδομητικό διάλογο να ανταλλάξουμε ιδέες και να μοιραστούμε προβληματισμούς για θέματα σχετικά με την ψηφιακή βία στα σχολεία και ειδικότερα με τον επονομαζόμενο «κυβερνοεκφοβισμό», καθώς επίσης και να διατυπώσουμε προτάσεις για την αντιμετώπιση των συνεπειών του σχετικού προβλήματος το οποίο μαστίζει την ελληνική κοινωνία, την εκπαίδευση και όχι μόνο.

Αρχικά γνωρίσαμε με διαδραστικά μέσα και βιωματικό τρόπο το σχετικό πρόβλημα και στη συνέχεια επεξεργαστήκαμε σε υποομάδες τους τρόπους εκδήλωσης της ψηφιακής βίας μέσα από τους υπολογιστές και τα κινητά τις συνέπειες

που προκύπτουν για θύτες και θύματα, τα αίτια που υποκινούν τον κυβερνοεκφοβισμό ατομικά και κοινωνικοπολιτισμικά, καταλήγοντας στους τρόπους αντιμετώπισης. Χωρίς να διαγράφουμε ζητήματα της προσωπικής μας υπευθυνότητας, αλλά και της ενσυναίσθησης που οφείλουμε να επιδεικνύουμε ως αυριανοί ψηφιακοί πολίτες όταν αξιοποιούμε τα ψηφιακά μέσα, επιμένουμε στις επόμενες διορθωτικές προτάσεις.

Τόσο το σχολείο όσο και οι κοινωνικοί φορείς της πολιτείας οφείλουν με την υλοποίηση ειδικών προγραμμάτων να συμβάλουν στη γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος ανάμεσα στα παιδιά και τους γονείς. Έτσι, θα υπάρχει ανοιχτό κανάλι επικοινωνίας, προκειμένου τα παιδιά να νιώθουν την ασφάλεια, την εμπιστοσύνη των ενημερωμένων γονιών τους και κυρίως να γίνονται κατανοητά από αυτούς, όταν συζητούν για προβλήματα της ψηφιακής τους ζωής.

Απαιτείται, εξάλλου, στα σχολεία να υλοποιούνται προγράμματα διαθεματικών και ολιστικών προσεγγίσεων στο πλαίσιο των οποίων μαθητές, εκπαιδευτικοί, γονείς και ειδικοί επαγγελματίες θα συνεργάζονται για τη διαμόρφωση ενταξιακών προγραμμάτων που θα μπορούν να μειώσουν τα περιστατικά του ψηφιακού εκφοβισμού. Στη διαμόρφωση των προγραμμάτων αυτών πρέπει να ακούγεται ο λόγος και των μαθητών.

Οι στρατηγικές διαμεσολάβησης ανάμεσα σε αντίπαλα μέρη μαθητών πρέπει να συστηματοποιηθούν στο σχολικό περιβάλλον και να μην υλοποιούνται ευκαιριακά μόνο με ομιλίες μένοντας μόνο στη θεωρία.

Προς την ίδια κατεύθυνση, απαιτείται ευελιξία στα σχολικά αναλυτικά προγράμματα, ώστε να προβλέπεται χρόνος για τη συστηματική αγωγή του μαθητικού πληθυσμού κατά της διαδικτυακής βίας μέσα από διάφορα διδακτικά αντικείμενα.

Η ψηφιακή βία δεν είναι αποκλειστικά ένα τεχνικό ή εργαλειακό θέμα, αλλά ένα εξαιρετικά σύνθετο κοινωνικό και πολιτιστικό ζήτημα που χρειάζεται πολλαπλές και συνεχόμενες διδακτικές προσεγγίσεις. Πέρα από τα εργαστήρια δεξιοτήτων του γυμνασίου, η ψηφιακή πολιτειότητα καλλιεργείται και μέσα από τα μαθήματα της κοινωνιολογίας και της πολιτικής παιδείας, τα οποία ελπίζουμε να ενισχυθούν στο λύκειο.

Ακόμη, η συστηματική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε προβληματικές όψεις του ψηφιακού κόσμου θα τους βοηθήσει να διεξάγουν αφ' ενός επικοινωνιακό διάλογο με τους μαθητές που εμπλέκονται σε περιστατικά ψηφιακής βίας και αφ' ετέρου να κατανοήσουν τους πιθανούς λόγους για την ψηφιακή τους συμπεριφορά εντοπίζοντας ταυτόχρονα τρόπους αυτοδιαχείρισης των προβλημάτων τους.

Από την άλλη μεριά, η συμμετοχή των μαθητών σε προγράμματα ανταλλαγής διευρύνει τους ορίζοντές τους και προάγει το πνεύμα της αμοιβαίας εμπιστοσύνης προς το ανοίκειο και το διαφορετικό.

Τέλος, απαιτείται συστηματικός έλεγχος εκ μέρους των αρμόδιων φορέων και της πολιτείας των ψηφιακών μέσων μαζικής ενημέρωσης όσον αφορά την προβολή

και τη διάχυση του ψηφιακού υλικού που προωθεί τη βία και παραβιάζει συστηματικά προσωπικά δεδομένα για λόγους εντυπωσιασμού.

Με την ελπίδα ότι θα αποβεί προς όφελος της εκπαιδευτικής κοινότητας και των μαθητών η εφαρμογή του νέου νόμου του 2023, με τον οποίο ρυθμίζονται ζητήματα πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας και του εκφοβισμού στα σχολεία, καταλήξαμε ότι προέχει η επίβλεψη εκ μέρους της πολιτείας της εφαρμογής των νόμων και των κανονισμών για την προστασία της προσωπικότητας και των προσωπικών δεδομένων όλων ανεξαρτήτως των Ελλήνων πολιτών.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Κι εμείς ευχαριστούμε για την παρουσίαση, κύριε Μπιζέτα, για την εντυπωσιακή ακρίβεια στον χρόνο, αλλά και για τις κάπως λόγιες διατυπώσεις. Με εντυπωσίασε όταν είπατε ότι πρέπει να εξοικειωθούμε με το ανοίκειο και το διαφορετικό. Όντως το ανοίκειο και το διαφορετικό δεν είναι εχθρικό, είναι απλώς κάτι άλλο. Όμως, στα μάτια αυτού του διαφορετικού είμαστε κι εμείς κάτι διαφορετικό. Οπότε, τι θα κάνουμε; Εμφύλιο πόλεμο; Πολύ σωστή άποψη, όπως και όλες όσες ακούστηκαν.

Πάμε προς την λήξη της Ολομέλειας και καλώ τώρα στο Βήμα την κ. Αγγελική Θεοχαρίδη, Έφηβο Βουλευτή Β΄ Περιφέρειας Αθηνών, η οποία είναι ομιλήτρια της ΣΤ΄ Ομάδας Εργασίας με θέμα «Εξορίζοντας τη βία».

(Χειροκροτήματα)

Ορίστε, κυρία Θεοχαρίδη, έχετε τον λόγο.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΘΕΟΧΑΡΙΔΗ (Β΄ Αθήνας): Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε της Βουλής, κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι, αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι, καλησπέρα σας. Ονομάζομαι Αγγελική Θεοχαρίδη, φοιτώ στο πρότυπο Γενικό Λύκειο Αναβρύτων και εκπροσωπώ την ομάδα «Εξορίζοντας τη βία».

Τη φετινή χρονιά, που επιτέλους μετά από τρία χρόνια η Σύνοδος της Βουλής των Εφήβων έγινε διά ζώσης, καταφέραμε να επικοινωνήσουμε αποτελεσματικά αναπτύσσοντας έναν γόνιμο και δημιουργικό διάλογο μεταξύ των μελών της ομάδας μας με θέμα την πολιτική βία.

Κατά τη διάρκεια της συζήτησής μας με τον ειδικό επιστήμονα Ραϋμόνδο Αλβανό ανταλλάξαμε απόψεις θίγοντας τη σχέση βίας και εξουσίας, αναφερθήκαμε στη ζωτικής σημασίας ύπαρξη και εφαρμογή των νόμων που αποτελούν σημαντικό παράγοντα της λειτουργίας ενός δημοκρατικού κράτους, ενώ επίσης θίξαμε και τη σύγχρονη δυναμική των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως παράγοντα περιορισμού κάθε μορφής βίας.

Πραγματευτήκαμε το γεγονός πως ενώ ο περιορισμός της βίας συγκριτικά με το παρελθόν αποτελεί μια πραγματικότητα, έχουμε να διανύσουμε έναν μακρύ δρόμο για την εξάλειψη του φαινομένου σε όλους τους τομείς της ζωής μας.

Οι Έφηβοι Βουλευτές εξέφρασαν έντονο ενδιαφέρον σχετικά με την αξία της δημοκρατικής παιδείας, της καλλιέργειας ηθικών αξιών και της ουσιαστικής πολιτικοποίησης της νεολαίας στο σύγχρονο δημοκρατικό σχολείο.

Κατά τη διάρκεια των εργασιών της Ομάδας μας ορισμένοι έφηβοι Βουλευτές γνωστοποίησαν τις δράσεις που πραγματοποιήθηκαν στα σχολεία τους στο πλαίσιο του προγράμματος.

Σε ορισμένα σχολεία έγινε έρευνα με θέμα την πολιτική βία και το ενδιαφέρον των μαθητών για την πολιτική. Σε κάποια άλλα η προσπάθεια ευαισθητοποίησης σχετικά με το θέμα έγινε πιο βιωματική, μέσω της δημιουργίας έργων εικαστικής, δραματουργικής και ρητορικής τέχνης.

Κυρίες και κύριοι, αν και οραματιζόμαστε μια κοινωνία χωρίς πολιτική βία, κάτι τέτοιο σήμερα αποτελεί ουτοπία. Η πολιτική μας παιδεία δεν πρέπει να είναι επιφανειακή, αλλά να διαμορφώνει ήθος και κριτική σκέψη.

(Χειροκροτήματα)

Η έλλειψη της, όσο και η αδιαφορία των πολιτών για τη λειτουργία των θεσμών, έχει ως συνέπεια την αύξηση του φαινομένου της πολιτικής βίας.

Ως Ομάδα, λοιπόν, προτείνουμε την ενεργοποίηση του νόμου που προβλέπει τη συμμετοχή των νέων στα δημοτικά συμβούλια.

(Χειροκροτήματα)

Επιπλέον, τη δημιουργία ψηφιακής πλατφόρμας, ώστε να είναι εφικτή η άμεση επικοινωνία μεταξύ των νέων σε θέματα πολιτικής, αλλά και την ενίσχυση των μαθημάτων της πολιτικής παιδείας στο σύγχρονο λύκειο.

(Χειροκροτήματα)

Ελπίζουμε και αναμένουμε ότι θα λάβετε τις προτάσεις μας σοβαρά υπόψη, ώστε τέτοιες παθογένειες της δημοκρατίας μας να περιοριστούν μόνο στα μελλοντικά βιβλία Ιστορίας.

(Χειροκροτήματα)

Το χθες πλέον πέρασε. Το μέλλον είναι μπροστά μας και το μέλλον είμαστε εμείς.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Ευχαριστούμε πολύ την κ. Αγγελική Θεοχαρίδη, η οποία με μία εντυπωσιακή αυλαία έκλεισε τη σημερινή μας ολομέλεια με θέμα τον αφοπλισμό της βίας.

Ήταν πολύ ενδιαφέρουσα η αναφορά της ΣΤ΄ Ομάδας στην πολιτική βία και οι προτάσεις για την καταπολέμηση της πολιτικής βίας μέσω της συμμετοχής -η μαγική λέξη «συμμετοχή»- και είμαι βέβαιος ότι τώρα που έχουμε και δημοτικές εκλογές τον άλλο μήνα οι νέοι δημοτικοί άρχοντες, όποιοι προκύψουν σε όλη την Ελλάδα, οφείλουν

να αντιληφθούν αυτήν την όρεξη που έχετε για να συμμετέχετε στα δημοτικά συμβούλια και να την αξιοποιήσουν.

Μια και κλείσατε την ομιλία σας μιλώντας για το μέλλον, θα ήθελα λίγο να δούμε κάποιον που ήταν μέλλον παλιότερα, κάποιον που ήταν μέλλον πριν περίπου δύο χιλιάδες εξακόσια χρόνια.

Στο γραφείο μου -δεν χωράνε όλοι, δυστυχώς, αλλά θα χωρέσουμε ψηφιακά τώρα, θα σας πω πώς- έχω ένα άγαλμα που μου το έστειλε το Μουσείο της Ακροπόλεως, που θεωρώ ότι είναι ένα από τα ομορφότερα αγάλματα που στεγάζονται στο Μουσείο της Ακροπόλεως. Εάν δεν έχετε -και υποθέτω δεν έχετε- κινητά σαν το δικό μου, αναζητήστε «παις του Κριτίου». Θα δείτε ένα ωραιότατο άγαλμα, έναν έφηβο, που θα μπορούσε να ήταν έφηβος βουλευτής στην κλασική Αθήνα.

Ακούστε, αυτό το άγαλμα, που κατασκευάστηκε την εποχή της ακμής της δημοκρατίας στην Αθήνα από τον γλύπτη που ελέγετο Κρίτιος, απασχόλησε τους αρχαιολόγους και τους ιστορικούς όχι μόνο για την πλαστικότητα της μορφής, όχι μόνο για την αρμονία της κατασκευής, αλλά γιατί αυτός ο νέος της ακμής της Αθηναϊκής Δημοκρατίας χαμογελάει τόσο συγκρατημένα, γιατί το χαμόγελό του είναι τόσο δυσδιάκριτο. Είναι σαφές ότι χαμογελάει -προσέξτε τι λεπτομέρεια πρόσεξαν- αλλά αναρωτήθηκαν γιατί το χαμόγελό του είναι τόσο συνεσταλμένο.

Και θα μου πείτε: Πώς το πρόσεξαν το χαμόγελο; Τα αγάλματα της προηγούμενης περιόδου τέχνης, που ήταν η περίοδος των κούρων -θα έχετε ακούσει

για τους κούρους- ήταν πιο άγαρμπα, πιο μονοκόμματα, δεν είχαν κίνηση και το γέλιο των κούρων ήταν πάρα πολύ ευδιάκριτο, ήταν πάρα πολύ έντονο. Αναρωτήθηκαν, λοιπόν, γιατί μετά από πενήντα χρόνια η τέχνη αυτό το γέλιο το εγκαταλείπει και πάει σε αυτό το γέλιο το συγκρατημένο, το συνεσταλμένο, το ντροπαλό.

Κατέληξαν σε μία συναρπαστική ερμηνεία, η οποία μπορεί να μην έχει σχέση με το τι σκεπτόταν ο γλύπτης -ποτέ δεν θα μάθουμε τι σκεφτόταν-, αλλά που είναι πολύ γοητευτική ερμηνεία γι' αυτό το συνεσταλμένο χαμόγελο. Έχει να κάνει με την πολιτική, με το πολίτευμα της Αθήνας, που ήταν η δημοκρατία. Και επειδή η δημοκρατία περιμένει τον νέο άνθρωπο να γίνει πολίτης -τότε στα δεκαοκτώ, όπως και τώρα- και να γίνει και στρατιώτης, δηλαδή επειδή τον περιμένει για να αναλάβει ευθύνες, αυτός ο νέος έναν χρόνο πριν γίνει δεκαοκτώ χρονών, επειδή ακριβώς αναλογίζεται τις ευθύνες που τον περιμένουν ως πολίτη, δεν χασκογελάει, το χαμόγελό του είναι συγκρατημένο. Δεν υποφέρει που θα αναλάβει ευθύνες, αλλά επειδή αναλογίζεται τις ευθύνες που τον περιμένουν σε μια δημοκρατία, έχει συγκρατημένο, ώριμο, συνετό χαμόγελο.

Η γοητεία της ευθύνης, η γοητεία της συμμετοχής, η γοητεία του αφοπλισμού του bullying, όλα αυτά, παιδιά, έχουν σχέση με εσάς, έχουν σχέση με τις επιλογές σας και με το πώς θα διαχειριστείτε την ευθύνη που αργότερα σας περιμένει. Κάθε γενιά, κάθε άνθρωπος την ευθύνη του τη διαχειρίζεται διαφορετικά. Επιτρέψτε μου, όμως, να

σας πω ότι αυτή η ερμηνεία του συγκροτημένου χαμόγελου που οφείλεται στη γοητεία της ευθύνης, είναι πολύ συναρπαστική.

Άρα υποθέτω συμφωνούμε όλοι ή οι περισσότεροι -το «όλοι» είναι μάλλον υπερβολικό- ότι αυτή η φράση της κ. Θεοχαρίδη ότι «είμαστε το μέλλον», που έγινε δεκτή με τόσο ενθουσιασμό, οφείλει και εμάς τους μεγαλύτερους να μας γεμίζει αισιοδοξία γιατί είστε έτοιμοι να αναλάβετε τις δικές σας ευθύνες.

Θα σας μοιραστεί τώρα, μια και μιλάμε για τη συμμετοχή και μια και προηγήθηκε δημόσιος λόγος, κάτι για να διασκεδάσουμε λίγο.

Πριν από πολλά χρόνια είχα δει σε μια εφημερίδα έναν πίνακα που ήταν οδηγίες προς τους ομιλητές πώς να συνδυάζουν φράσεις πηγαίνοντας τις φράσεις δίπλα δίπλα, αλλά και διαγωνίως, να μιλάνε εντυπωσιακά χωρίς να λένε τίποτε. Θα καταλάβετε μόλις διαβάσετε οριζοντίως ή διαγωνίως αυτό το χαρτί που θα σας δώσω. Είναι η αποθέωση του λεγόμενου «ξύλινου λόγου». Είναι η αποθέωση του τι δεν έγινε εδώ πριν λίγο από εσάς. Κρατήστε το ως δείγμα προς αποφυγήν και κρατήστε το για να δυναμώσετε τα κριτήριά σας, για να αποφεύγετε όσους χρησιμοποιούν αυτόν τον λόγο που σας μοιράζω τώρα. Είναι εντυπωσιακό πώς συνδυάζοντας φράσεις και κολλώντας τις μπορείς να λες εντυπωσιακές λέξεις, αλλά άμα τα στύψεις δεν βγαίνει συμπέρασμα.

Ακούστε εδώ τι λέει: Κυρίες και κύριοι, η πραγμάτωση των στόχων που έχουμε θέσει μας επιβάλλει να επιλύσουμε πολύ προσεκτικά τις υπάρχουσες οικονομικές

συνθήκες και τα θεσμικά πλαίσια. Από την άλλη πλευρά, η έκταση και η μέθοδος διαμόρφωσης των στελεχών παίζουν σημαντικό ρόλο για να καθορίσουμε τους άξονες μιας μελλοντικής πορείας και ταυτόχρονα η άνοδος στην ποιότητα των προσπαθειών μάς υποχρεώνει να προσδιορίσουμε και να καθορίσουμε ένα γενικότερο σύστημα πλατιάς συμμετοχής.

Τι νόημα βγάλατε απ' αυτό; Είναι ένας συνηθισμένος τρόπος ομιλιών. Παρακαλώ να τον εντοπίζετε και να τον αποφεύγετε. Σας συγχαίρω για τις ομιλίες σας που ήταν ακριβώς το αντίθετο αυτού του «ξύλινου λόγου» που σας μοιράζω.

Η κ. Θεοχαρίδη, όπως σας είπα, ήταν η τελευταία ομιλήτρια. Και έτσι φτάσαμε στο τέλος της συζήτησης. Περαιτώθηκε, δηλαδή, η συζήτηση με θέμα: «Αφοπλίζοντας τη βία».

Παρακαλώ το Σώμα -όλες και όλους εσάς- να εξουσιοδοτήσει το Προεδρείο για την υπ' ευθύνη του επικύρωση των Πρακτικών της σημερινής συνεδρίασης.

Μου επιτρέπετε να δημοσιεύσω τα Πρακτικά, αφού τα επικυρώσω;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Κωνσταντίνος Τασούλας): Η εξουσιοδότηση παρεσχέθη.

Αγαπητοί και αγαπητές Έφηβοι Βουλευτές, εδώ φθάσαμε στο τέρμα των διαβουλεύσεών μας, έχοντας διαπραγματευθεί θέματα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος. Και προσθέτω όχι μόνο διαβουλεύσεων, αλλά και γόνιμων συστάσεων και προτάσεων,

των οποίων η Κυβέρνηση διά του παρευρισκόμενου Υπουργού Παιδείας, έγινε κοινωνός.

Θέλω να ευχαριστήσω την Πρόεδρο της Επιτροπής της «Βουλής των Εφήβων» κ. Αθηνά Βορρίση και τα μέλη κυρίες και κυρίους Αμαλία Αδαμοπούλου, Ακριβή Γεωργούση, Ελένη Γκίκα, Σωτηρία Γρηγοροπούλου, Ιωάννα Δεκατρή, Αικατερίνη Κατσιάνου, Θεώνη Κουφονικολάκου, Αναστασία-Γεωργία Ρετσίνη, Λάμπρο Πόλκα, τον Γενικό Γραμματέα του Ιδρύματος της Βουλής και τα στελέχη μας.

Παράλληλα, θέλω να ευχαριστήσω όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες του Κοινοβουλίου, καθώς και την Υπηρεσία Ασφαλείας του Κοινοβουλίου.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, τον κ. Γιώργο Νικολαΐδη, Διευθυντή της Διεύθυνσης Ψυχικής Υγείας και Πρόνοιας του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού, τον κ. Διονύσιο Βυθούλκα, Διευθυντή 2ου Γενικού Λυκείου Αγίας Βαρβάρας, την κ. Λεγάκη, δικηγόρο, την κ. Ψυχουντάκη, Καθηγήτρια Τμήματος Επιστήμης Φυσικής Αγωγής, τον κ. Αριστεΐδη Λούβρη, Συντονιστή Ψηφιακού Εγγραμματοσμού της Περιφέρειας Αττικής, τον κ. Ραϋμόνδο Αλβανό, ιστορικό και πολιτικό επιστήμονα. Έγιναν μνείες ονομάτων που αναφέρω πριν. Όλους αυτούς θέλω να τους ευχαριστήσω για τη συμβολή σε αυτή την πετυχημένη σύνοδο.

Να συγχαρώ τους γονείς σας, τους διευθυντές των σχολείων, καθώς και τους υπεύθυνους καθηγητές του προγράμματος για τη συνεργασία τους. Να

ευχαριστήσουμε, επίσης, για την καλή συνεργασία τους προϊσταμένους των διευθύνσεων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και τους συναδέλφους βουλευτές και επικεφαλής κομμάτων, εκπρόσωπο της Εκκλησίας, οι οποίοι σήμερα ήταν μαζί μας και άκουσαν με ιδιαίτερη προσοχή τις αγωνίες και τις προτάσεις σας.

Μετά από όλα αυτά, ανακοινώνω ότι λύεται η συνεδρίαση. Ξεκινάμε την προετοιμασία της επόμενης «Βουλής των Εφήβων» και νομίζω πως είναι βέβαιο -όχι προφανώς όλα- ότι τα πιο ρεαλιστικά, τα πιο προσγειωμένα, τις πιο ενδιαφέρουσες από τις προτάσεις σας, τόσο το Υπουργείο Παιδείας, όσο και συνολικά η Διοίκηση, η Πολιτεία, θα τα λάβει υπ' όψιν και αυτό καταξιώνει τη σημασία και τον ρόλο της «Βουλής των Εφήβων», τον οποίον υπηρετεί η Βουλή των Ελλήνων, η Εθνική μας Αντιπροσωπεία, από το 1995 έως σήμερα.

Ευχαριστώ για τη συμμετοχή σας και σας εύχομαι καλή πρόοδο!

(Όρθιοι οι Έφηβοι Βουλευτές χειροκροτούν ζωντανά και παρατεταμένα)

Λύεται η συνεδρίαση.

Ώρα λήξης: 11.38'.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ